

Aluⁱⁿiii

TALUM, d.d., KIDRIČEVO
2320 KIDRIČEVO

KNJIŽNICA IVANA POTRČA
Prešernova ulica 33

s družbe Talum d.d., Kidričevo november 2005, številka 11

2250 PTUJ

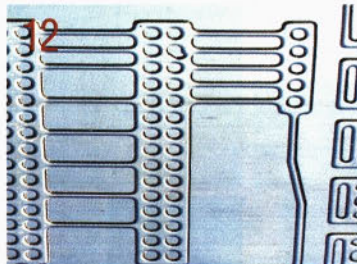
Družba Talum podeljuje
Zlatega Metulja

Lahkota prihodnosti

Kidričevo,

ZLATE METULJE V LETU 2005 PREJMEJO:
HERMAN ŠKRINJAR, STANKO FRČEC, ANTON KIRBIŠ IN IGOR TOPLAK

4-5 Letošnji nagrajenci

6-7 Sporočilo družbe Talum za javnost

8 Aluminij Sibirija 2005

9-11 Intervju

12 Izziv imenovan Roll-Bond

9-11 Intervju

13-15 Celovito obvladovanje vzdrževanja

16-17 Izobraževanje

18 Fotografija meseca

19-20 Zdravje

21 Iz poletja v jesen

22 Križanka

Časopis družbe Talum.

Naslov uredništva: Talum, d.d. 2325 Kidričevo,

Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Ivo Ercegović, urednik, Danica Hrnčič
in Lilijana Ditrih, članici, Darko Ferlinc, član.

Jezikovni pregled: Marjetka Mlakar.

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Fotografije: Ivo Ercegović, Darko Ferlinc.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor.

Tisk: Bezjak tisk, Maribor.

mag. Danilo Toplek, predsednik Uprave

Uvodnik

Lahkota prihodnosti. Še vedno?

Ko smo leta 1992 ob spreminjanju imena podjetja in njegove celostne podobe privzeli slogan »Lahkota prihodnosti«, se je marsikdo verjetno vprašal po našem »zdravju«. Saj ne, da ne bi verjel, da ima aluminij tudi zaradi svoje majhne teže prihodnost na različnih področjih uporabe, ampak da jo ima TALUM.? In to kar lahkotno. In še v času, ko so v Sloveniji drug za drugim propadala podjetja in so brez dela ostajali tisoči tistih, ki so desetletja ustvarjali novo vrednost.

Takrat smo se zavedali, da je slovan ne le pogumen in optimističen, temveč zaradi situacije, v kateri smo se nahajali, za marsikoga že kar provokativen. Oskrba z električno energijo, nizke cene aluminija, nedokončan projekt modernizacije, zapiranje proizvodnje aluminija v elektrolizni hali A, iskanje rešitev za bivšo proizvodnjo glinice, presežki zaposlenih... so bili le del vseh, pred nami nagrnjenih problemov.

Nič lahkega, nič lahkotnega!

Pa vendar smo verjeli v najmanj dveje:

1. v to, da se ukvarjamo s proizvodnjo metala, katerega obseg porabe bo v naslednjih desetletjih konstantno naraščal in katerega uporaba se bo širila na vedno nova področja, in
2. v to, da bomo z znanjem, izkušnjami, pridnostjo, spretnostjo in predanostjo vseh zaposlenih v TALUM-u, ne le premagali pred nami nakopičene probleme, temveč tudi zgradili nov, moderen TALUM.

To, da smo trdno verjeli v uresničljivost naših načrtov, je bi predpogoj za uspeh, saj je bila pot vse prej kot lahka in enostavna. Težave s primerno oskrbo z električno energijo so se kar naprej nadaljevale, potrebno si je bilo zagotoviti zaupanje kupcev in dobaviteljev, pridobiti ugodnega strateškega partnerja in zagotoviti potrebna finančna sredstva za nove projekte.

Danes lahko tudi v primerjavi s podobnimi podjetji iz aluminijske panoge dokažemo, da smo:

- tehnično, tehnološko in organizacijsko urejeno podjetje,
- podjetje, kjer strokovni kader v celoti obvladuje tehnologijo in vse ostale poslovne funkcije,
- podjetje, ki ima za svojo proizvodnjo zagotovljeno tržišče,
- podjetje z zagotovljenimi proizvodnimi resursi (razen el. energije),
- podjetje z ekološko nesporno proizvodnjo,
- podjetje z visokim standardom skrbi za varnost in zdravje zaposlenih
- podjetje z vizijo in strategijo svojega razvoja.

Dovolj za lahkotno prihodnost?

Za kakšne bolj ali manj površne zunanje opazovalce verjetno več kot dovolj, le da je njihov časovni horizont drugačen od našega in zaradi tega bolj uporaben v neki drugi gospodarski panogi.

Za nas v TALUM-u pa je le dobra osnova za nadaljnje delo, saj se zavedamo tega, da je lahko vsaka samozadovoljnost pogubna. Prav tako je lahko pogubna vsaka prekinitev vlaganj v razvoj proizvodnje. Nenehno moramo slediti izzivom, ki nam jih prinaša okolje, se prilagajati novim razmeram, iskati nove priložnosti, ustvarjati nova zaveznitva.

Projekt »Pretaljevanje odpadnega aluminija – I. faza«, ki smo ga pričeli uresničevati v letošnjem letu, je vsekakor projekt, ki bo za daljše časovno obdobje spremenil TALUM. Podajamo se na področje, ki v svetu in še posebej v Evropi vedno bolj pridobiva na pomenu. Pomeni manjšo energetsko intenzivnost proizvodnje in uporabo sekundarnih surovin. Seveda pa pomeni tudi spremenjen koncept nabave in proizvodnje, spremenjen proizvodni program in spremenjeno strukturo kupcev. Bomo zmogli?

Projekta ne bo mogoče realizirati brez zagotovljene zadostne količine primarnega aluminija iz elektroliz, ki pa je iz dneva v dan bolj ogrožena zaradi nejasne oskrbe z električno energijo. Cene električne energije v Evropi so v zadnjih dveh letih skokovito naraščale zaradi vrste razlogov. Tudi izrazito špekulativnih! Na ta način je bila ogrožena cela vrsta industrijskih panog, tako da je vrsta držav že

pričela sprejemati ukrepe za zagotavljanje električne energije za tiste panoge, ki imajo visoko energetsko intenzivnost. Nevarnost izgube nekaj sto tisoč direktnih in še več indirektnih produktivnih delovnih mest je bila očitno zadosten razlog za takšno ukrepanje.

Žal še ne pri nas! Še vedno se vse porabnike električne energije, ne glede na obseg in karakteristiko odjema, poizkuša strpati v en koš. Hkrati je potencialna možnost izvoza električne energije v Italijo več kot mamljiva za številne preprodajalce. »Kako bi lahko izvažali, če ne bi bilo tega TALUM-a?« je ideja, ki jo širijo v tem slovenskem prostoru. Se bo prišla?

Upajmo, da ne!

Ekonomski institut pravne fakultete iz Ljubljane je v najnovejši študiji prikazal pomen podjetja TALUM za slovensko gospodarstvo, Podravske regije in posamezne panoge slovenskega gospodarstva. Študija je izdelana na nič kaj simpatični predpostavki posledic izpada (prenehanja proizvodnje) TALUM-a iz proizvodno-reprodukcijske verige slovenskega gospodarstva. Rezultati so dovolj zgovorni in šokantni, da bodo morda pritegnili vsaj delček pozornosti tistih, ki nam s svojimi (ne)odločitvami krojijo pogoje poslovanja in obstoj!

Še lahkota prihodnosti?

Prepričan sem, da. Tako kot vedno do sedaj, pot ne bo ne lahka ne enostavna. Edina prava garancija za našo prihodnost smo mi sami! Če bomo tako enotno in zagnano kot do sedaj uresničevali razvojne vizije, bomo uspeli. To smo dolžni ne samo sebi, temveč vsem tistim, ki so v preteklosti gradili in razvijali naše podjetje, kot tudi vsem tistim, ki bodo jutri v njem iskali eksistenco za sebe in za svoje družine.

Naj končam z mislijo, ki je kar aktualna:

»Nemoralno je žeti tam, kjer drugi sejejo, neumno pa je sejati, da bi drugi želi!«

(Džavarharlal Nehru)

Smo neumni?

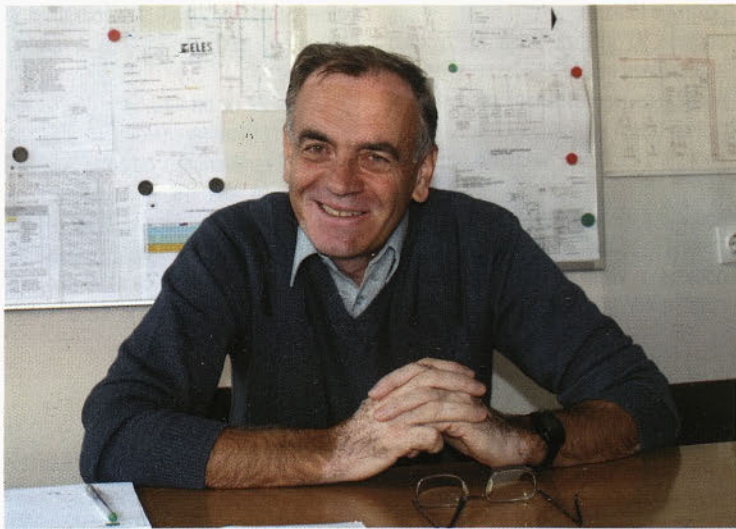
ŠE LAHKOTA PRIHODNOSTI?

PREPRIČAN SEM, DA. TAKO KOT
VEDNO DO SEDAJ, POT NE BO NE
LAHKA NE ENOSTAVNA. EDINA
PRAVA GARANCIJA ZA NAŠO
PRIHODNOST SMO MI SAMI! ČE
BOMO TAKO ENOTNO IN ZAGNANO
KOT DO SEDAJ URESNIČEVALI
RAZVOJNE VIZIJE, BOMO USPELI.
TO SMO DOLŽNI NE SAMO SEBI,
TEMVEČ VSEM TISTIM, KI SO V
PRETEKLOSTI GRADILI IN RAZVIJALI
NAŠE PODJETJE, KOT TUDI VSEM
TISTIM, KI BODO JUTRI V NJEM
ISKALI EKSISTENCO ZA SEBE IN ZA
SVOJE DRUŽINE.

Letošnji nagrajenci

Komisija za priznanja, ki so jo sestavljali Ivana Banič-Kranjčević, predsednica ter člana Bogdan Lukman in Marjan Toplak je v razpisnem roku do 10. 10.

2005 dobila 10 predlogov za priznanje "ZLATI METULJ". Pri pregledu predlogov je komisija ugotovila, da je vseh 10 predlogov podanih v skladu z veljavnim OP.

- Pri izboru komisija upoštevala vseh 10 predlogov, in sicer:
- 1 predlog iz DE Izparilniki,
 - 1 predlog iz DE Kontrola kakovosti,
 - 2 predloga iz DE Rondelice,
 - 2 predloga iz DE Anode,
 - 1 predlog Sveta delavcev,
 - 2 predloga iz DE Vzdrževanje,
 - 1 predlog predsednika Uprave TALUM-a.

Glede na obrazložitve sta bila podana 2 predloga za življenjsko delo in 8 predlogov za uspešno delo v zadnjem letu oz. zadnjih nekaj let v družbi TALUM. Komisija je skladno z OP 84.512.02 soglasno predlagala štiri dobitnike priznanja ZLATI METULJ, ki jih je Uprava TALUM-a tudi potrdila.

ZLATE METULJE torej letos dobijo:

Ob upoštevanju predloga predsednika Uprave in v skladu z OP 84.512.02 se za dolgoletne delovne dosežke (življenjsko delo) v družbi TALUM "ZLATI METULJ" podeli

gospodu **HERMANU ŠKRINJARJU** iz DE Energetika.

Obrazložitev:

Gospod Škrinjar je zaposlen v družbi od leta 1970, ko je začel z delom v takratnem Razvoju, nato je leta 1973 organiziral in do leta 1993 tudi vodil Laboratorij za meritve, od leta 1993 pa vodi DE Energetika, kjer tudi zaključuje svoje dolgoletno uspešno delo v družbi.

Poleg pomembne vloge gospoda Škrinjarja pri meritvah različnih veličin v proizvodnih procesih in pri vzdrževanju kvantometra v laboratoriju aluminija je potrebno izpostaviti njegovo vključevanje pri realizaciji razvojnih projektov družbe zlasti v okviru MPPAI, ko je vodil nabavo in zagon usmernikov ter tiristorske skupine TR10 za elektrolizo C in sodeloval pri vseh ostalih podprojekti. Kot vodja DE Energetika pa se je dokazoval z uspešnim delom pri vzdrževanju obratovalne sposobnosti in obnovi elektro opreme za oskrbo družbe z električno energijo in zemeljskih plinom in aktivno sodeloval pri vseh spremembah, ki jih je v življenju in delo družbe prinesla nova energetska zakonodaja.

Gospod Škrinjar lahko zupšča TALUM ponosen na svoje delo.

Ob upoštevanju predloga vodje DE Rondelice se "ZLATI METULJ" za uspešno delo v zadnjem letu oz. zadnjih nekaj let v družbi TALUM podeli

gospodu **STANKU FRČECU** iz DE Rondelice.

Obrazložitev:

Gospod Frčec se je kot orodjar zaposlil v družbi leta 1966, in nato ves čas delal na področju orodjarstva. S pričetkom proizvodnje rondelic in izparilnikov je bil vključen v izdelavo izsekovalnih orodij, kjer je aktivno sodeloval pri razvojnih nalogah njihove posodobitve, zadnja leta pa se izkazuje kot strokovnjak na področju ročnih opravil in termični obdelavi različnih materialov skladno s tehnološkimi novostmi.

Gospod Frčec se je ves čas potrjeval s kakovostjo in natančnostjo svojega dela, svoje izkušnje je prenašal na mlajše sodelavce ter z ustreznim pristopom in odgovornostjo veliko prispeval k višjemu nivoju celotnega dela v orodjarni. TALUM potrebuje tako vestne, marljive in gospodarne sodelavce.

Ob upoštevanju predloga vodje DE Anode se "ZLATI METULJ" za uspešno delo v zadnjem letu oz. zadnjih nekaj let v družbi TALUM podeli

gospodu **ANTONU KIRBIŠU** iz DE Anode.

Obrazložitev:

Gospod Kirbiš je v družbi zaposlen od leta 1987 in dela kot vodja izmene v proizvodnji anodnih blokov.

Pri svojem delu gospod Kirbiš izstopa s svojim odnosom do dela, nadpovprečnimi rezultati dela, aktivnim sodelovanjem pri uvajanju novosti in pri odpravljanju napak ter zagotavljanju obratovalne sposobnosti proizvodnih naprav. Tako je pobudnik in motivator svoje skupine za podajanje koristnih predlogov, njegova izmena je v letu 2005 podala 35 koristnih predlogov iz področja kakovosti ter varnosti in zdravja pri delu, zelo dosleden je pri doseganju zastavljenih ciljev s področja kakovostnih karakteristik proizvodnje, izvajanja preventivnega samovzdrževanja, prenašanja svojih izkušenj na podrejene in uveljavljanja novih organizacijskih prijemov. S svojim zgledom dokazuje, kako mora vsak posameznik, ne glede na njegov položaj, prevzemati soodgovornost za kakovost, pravočasnost, učinkovitost in uspešnost poslovnega procesa v TALUM-u.

Ob upoštevanju predloga vodje DE Anode se "ZLATI METULJ" podeli za uspešno delo v zadnjem letu oz. v zadnjih nekaj let v družbi TALUM podeli

gospodu IGORJU TOPLAKU iz DE Vzdrževanje.

Obrazložitev:

Gospod Toplak je v družbi zaposlen od leta 1990, in sicer v skupini za vzdrževanje avtomatskih naprav. Kot inženir avtomatike je v zadnjih letih odigral ključno vlogo pri načrtovanju, izvedbi in vzdrževanju sistemov za avtomatizacijo proizvodnje v DE Anode. V letih 1999 - 2004 je bil vodja projekta celovite avtomatizacije proizvodnih linij in vgradnje centralnega nadzornega sistema v proizvodnji zelenih anod, kar je moderen in inovativen koncept vodenja proizvodnje. Zanesljiv in integriran sistem vodenja, ki omogoča kvaliteten nadzor, bolj učinkovito in racionalno delo in ima tudi pozitivne učinke na poslovanje, je v veliki meri rezultat strokovnega, zavzetega in predanega dela gospoda Toplaka. Pri tem velja izpostaviti, da je uspel odlično povezati potrebe proizvodnega procesa, strokovno znanje, inženirske veščine ter motivirati tudi tiste, ki so z njim sodelovali.

PREJEMNIKI JUBILEJENI LISTIN V LETU 2005

za 10, 20 in 30 letno prizadevno in uspešno delo v podjetju. Čestitamo.

DE LIVARSKÉ ZLITINE

Za 10 let

VIDOVIČ SREČKO, KODRIČ ROBERT,
LEŠNIK BOŠTJAN, MLINARIČ JANEZ,
ŽUNKOVIČ BOŠTJAN, MAGDIČ BOJAN

Za 20 let

LAMPRET MARJAN

Za 30 let

PANIKVAR ALOJZ

DE ENERGETIKA

Za 20 let

DOMINC FRANC, KORŽE FRANC,
SAGADIN MARJAN, IVANČIČ ANTUN

Za 30 let

ŠIBILA IVAN

DE ELEKTROLIZE

Za 10 let

URLEP PETER, PLOHL BORIS

Za 20 let

NAHBERGER JOŽE, ŠTAGAR MIRKO,
ULES MIRAN, PIŠEK JOŽEF,
ŠIROVNIK DRAGO, VAUPOTIČ DANIEL,
BILIČ ZORAN, VINKLER BRANKO,
ZOGAJ AGUSH, KLANEČEK MILAN,
ČUŠ ZLATKO

Za 30 let

KOMEL RADOVAN

DE IZPARILNIKI

Za 10 let

PETROVIČ ANDREJ, PONUDIČ BORIS

Za 20 let

LESKOVAR ANTON,
KOZODERC STANISLAV

DE ANODE

Za 20 let

ŠUMENJAK DARKO, LJUBEC DUŠAN,
KELNARIČ JOŠKO, HAZEMALI IVAN,
KONDRIČ SREČKO, DOBRA SELIM,

KOLENKO STJEPAN

Za 30 let

KURBOS STANISLAV

DE VZDRŽEVANJE

Za 10 let

VEG ALOJZ, MAROLT ANTON,
GAJŠT JANKO, MIHELAČ FRANJO,
MERLAK ROBERT, ZEBEC DANILO,
INTIHAR ANDREJ, PETEK SERGEJ, ROZ-
MAN MATJAŽ, KRAJNC ALEKSANDER

Za 20 let

LUKMAN BOGDAN, LOVENJAK JOŽEF,
GAVEZ JOŽEF, KELC ALOJZ,
ŠTUMBERGER MILAN, KOVAČEC
STANISLAV, STRAŠEK MARJAN,
PERŠUH ANTON, PIHLER PETER,
BEDENIK STANKO, DEBELAK DUŠAN,
HORVAT CIRIL, FIŠER FRANC

DE PROMET

Za 30 let

DOBNIK EDVARD

DE KONTROLA KAKOVOSTI

Za 20 let

GORJUP MOJCA, PILINGER MARJAN,
MEDVED JOŽICA

Za 30 let

DRAGAR DUŠAN

DE GNETNE ZLITINE

Za 10 let

ČEH JANEZ, BEZJAK ROBERT,
STRELEC DANIEL, MATJAŠIČ UROŠ,
LETONJA BORIS

Za 20 let

HAZIMALI FRANC, LAMPRET ROMAN,
PERŠA JOŽEF, KRAJNC MIRAN

DE RONDELICE

Za 10 let

BEZJAK IVAN, KRAJNC ROMAN,
LONČARIČ IVAN, GOJKOŠEK DANILO

Za 20 let

KRAJNC JOŽEF, PŠAJD LEOPOLD,
MUNDA MILAN, HERTIŠ BRANKO,
JUS MARJAN, CAJNKO SREČKO,
HALADEA MIRAN

Za 30 let

PEPELNIK FRANC, LAMOT JURČEK

STROKOVNE SLUŽBE

Za 10 let

SLAVIC JOŽEF, NOVAK JOŽICA,
KOSER ALEKSANDER, BRGLEZ DUŠAN

Za 20 let

ROJKO PRIMOŽ, LESJAK ANTON,
KODRIČ FELIKS, MOHORKO MATEVŽ,
PIŠEK EMILIJA, ZUPANIČ MARJETA,
BANKO ZVONKO

Za 30 let

FAJT MILAN, INKRET VERA, KRALJ
IRENA, VERDENIK MIRA, KOVAČ JELKA

Vsem dobitnikom
najvišjega priznanja v družbi
Talum, Zlati metulj in vsem
prejemnikom jubilejnih listin
iskreno čestitamo.
Vsem zaposlenim
pa čestitamo ob
tovarniškem prazniku.

Sporočilo družbe Talum za javnost v zvezi s prekoračitvijo fluoridov

Glede na poročanje različnih medijev o preveliki vsebnosti fluoridov v okolici Kidričevega, ki ga je na osnovi analiz krme podala Veterinarska uprava RS, in za zagotovitev objektivnosti informacij smo 28. 10. 2005 medijem poslali sporočilo za javnost, ki ga objavljamo tudi v tej številki Aluminija. Postopek komuniciranja z javnostjo je v družbi urejen, zato ni nobenega razloga za kakršnokoli omejevanje okoljskih informacij.

Proizvodnja aluminija v Kidričevem poteka že od leta 1954. Od takrat pa do danes je bilo na lokaciji izvedenih več tehnoloških preobrazb, ki so imele za posledico poleg povečanja proizvodnih kapacitet tudi bistveno zmanjšanje emisij polutantov v zrak, vode in tla. Emisije flu-

oridov pri proizvodnji primarnega aluminija so običajne in se pojavljajo kot posledica uporabe elektrolita za znižanje tališča glinice. Po ustavitvi proizvodnje glinice in elektrolize A leta 1991 proizvedemo v elektrolizi B in C 120.000 ton primarnega aluminija na leto.

Sodelovanje z Agencijo RS za okolje, inšpekcijo za okolje, drugimi ustanovami in inštituti je vseskozi zgledno in na visoki ravni. Družba Talum je v postopku za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja (IPPC), v okviru česar je svoje naprave prijavila Agenciji RS za okolje aprila 2005, in bo v tem postopku dokazala skladnost svojih naprav z najboljšo razpoložljivo tehniko (BAT). Osnovne informacije o BAT so v referenčnih dokumentih,

ki jih je pripravila evropska komisija. Družba Talum ima sistem vodenja za področje ravnanja z okoljem v skladu s standardom ISO 14001, ki ga uporablja kot orodje za izboljševanje organizacijskih in tehnoloških rešitev. To nam omogoča, da se stanje okolja stalno izboljšuje, ne glede na razširitev proizvodnih kapacitet v zadnjih petih letih.

Treba je pojasniti, da je družba Talum dolžna opravljati redni monitoring polutantov enkrat letno z občasnimi meritvami v skladu z zakonodajnimi predpisi na 45 izpustih emisij snovi v zrak, o čemer redno vsako leto do 31. 3. poroča Agenciji RS za okolje. Poudarimo naj, da so v podjetju vzpostavljeni postopki za vzdrževanje naprav, da se zagotovijo ustrezni obratovalni pogoji in minimirajo izpusti v okolje tudi za čas, ko se monitoring ne izvaja. Če se omejimo na emisije snovi v zrak, so povprečne koncentracije fluoridov iz elektrolize C med 0,3 do 0,6 mg/m³ (zakonsko določena mejna vrednost za nove naprave je 1 mg/m³), emisijski faktor pa znaša od 0,04 do 0,06 kg/t Al (mejna vrednost 0,1 kg/t Al). V elektrolizi B znaša koncentracija že vrsto let pod 4 mg/m³ (mejna vrednost 5 mg/m³), rok za prilagoditev novim zahtevam pa je konec leta 2007.

Poleg obveznega emisijskega monitoringa je bilo v zadnjih petih letih v okviru različnih presoj vplivov na okolje izvedenih veliko raziskav, ki so jih opravile različne ustanove, med drugim tudi za področje onesnaženosti zraka, tal in vege-

RAZISKAVA TAL JE POKAZALA, DA JE VSEBNOST FLUORIDOV NA ŠTIRIH LOKACIJAH ZUNAJ PODJETJA MED 148 mg/kg DO 295 mg/kg SKUPNIH FLUORIDOV, KAR JE V SKLADU S PREDPISI. PRAV TAKO DRUŽBA TALUM ZASLEDUJE VSEBNOST FLUORIDOV V RASTLINSTVU Z REDNIM IZVAJANJEM MONITORINGA AKUMULACIJE FLUORIDOV V LISTAVCIH IN IGLAVCIH OD LETA 1995 DALJE, KAR JE VEČ, KOT NAREKUJEJO OKOLJSKI PREDPISI. AKUMULACIJA FLUORIDOV V VEGETACIJI ZUNAJ TOVARNIŠKE OGRAJE SE Z LETI PRAKTIČNO NE SPREMINJA IN JE NA RAVNI POD 80 mg/kg.

tacije. Nobena študija presoje vplivov na okolje ali njene delne raziskave, ki so jih opravile različne ustanove, ni pokazala prekomerne obremenjenosti okolja. Tudi analiza emisij fluoridov, ki jih je opravil Zavod za zdravstveno varstvo – Inštitut za varstvo okolja iz Maribora konec leta 2002 z namenom preveritve stanja po razširitvi proizvodnih kapacitet, ni pokazala nobenih prekoračevanj plinskih fluoridov.

Vsebnost fluoridov v živalski krmi 1000 mg/kg oziroma 900 mg/kg pa težko komentiramo, saj gre po naši oceni za analizo vsote prašnih (netopnih) in plinskih fluoridov (topnih), ki skupaj dajejo tako visok, za nas nepričakovan rezultat. Prašni (netopni) fluoridi so predvsem v obliki aluminijevih spojin, ki pa dokazano zmanjšujejo resorpcijo plinskih fluoridov v živih organizmih. Raziskava tal je pokazala, da je vsebnost fluoridov na štirih lokacijah zunaj podjetja med 148 mg/kg do 295 mg/kg skupnih fluoridov, kar je v skladu s predpisi. Prav tako družba Talum zasleduje vsebnost fluoridov v rastlinstvu z rednim izvajanjem monitoringa akumulacije fluoridov v listavcih in iglavcih od leta 1995 dalje, kar je več, kot narekujejo okoljski predpisi. Akumulacija fluoridov v

vegetaciji zunaj tovarniške ograje se z leti praktično ne spreminja in je na ravni pod 80 mg/kg.

Normativne vrednosti in analize včasih v javnosti ne dosežejo potrebnega učinka, ko se dokazuje skladnost obratovanja naprav, zato družba Talum vsako leto

21. novembra organizira tudi t. i. dan odprtih vrat; s tem družba ponuja priložnost in možnost ogleda proizvodnih naprav in okolice vsem zainteresiranim.

Ob tem naj navedemo še, da nas je 25. 10. in 3. 11. 2005 obiskala inšpektorica za okolje, ki smo ji predali vso zahte-

vano dokumentacijo. Iz izdanega inšpekcijskega zapisnika je razvidno, da ne gre za kršenje okoljskih zakonskih predpisov. Poleg tega Agencija RS za okolje zbira nekatere dodatne podatke in informacije, tako da bo zbrana dokumentacija predvidoma obravnavana na ponovnem napovedanem sestanku na Ministrstvu za

okolje in prostor v naslednjih dneh. Ker celotna zadeva še ni zaključena, bomo o dogajanju sproti še obveščali.

Srečno in varno vsem ob tovarniškem prazniku!

Dr. Marko Homšak,
pooblaščenec za okolje

Zagotavljanje pravočasnosti dobav kupcem

mag. Vinko Fištravec, vodja Marketinga

Cilj vsake gospodarske dejavnosti je ustvarjanje uporabne vrednosti za potrebe določenih tržnih segmentov oz. kupcev. Ta stara resnica je prepoznavna kot osnovno vodilo za ustvarjanje proizvodov ali storitev. Vsi, ki ponujamo na trgu, se soočamo z veliko konkurenco, z zasičenostjo trga in s presežki ponudbe enakega ali podobnega blaga ali storitev.

Uspešnost nastopanja na trgu je zato odvisna od mnogih dejavnikov, ali bolje rečeno, od pozitivnega diferenciranja določenega ponudnika od konkurence. Na odločitev kupca, da izbere določenega

dobavitelja, vpliva zadovoljevanje njegovih potreb, želja in pričakovanj. Lahko kar govorimo o paketu ali celokupnosti ponudbe, ki je ni mogoče oceniti le skozi ceno. Dodatna bistvena elementa sta namreč kakovost in izpolnitev prodaje v pričakovanem in dogovorjenem roku.

Standardi kakovosti, ki so združeni v standardih ISO 9001, so samo sistematizirali že dolgo znana dejstva o pravilih obnašanja, ki jih mora spoštovati vsak dobavitelj, če želi biti uspešen. V ospredju

je seveda kupec, njegove želje, pričakovanja in potrebe ter načini za izpolnitev teh želja. S pridobitvijo certifikata ISO 9001 je TALUM že leta 1996 pričel z obvladovanjem kakovosti svojih poslovnih procesov, kar predstavlja le nadgradnjo prejšnjih načinov poslovanja. Osnovno pravilo tega delovanja so nenehne izboljšave poslovnega procesa. Zato je danes v evropskem prostoru potrdilo, da prodajalec obvladuje kakovost po ISO 9001, ne le nujna referenca pri prodaji, ampak že kar zahteva.

Eden od ciljev, ki jih zasledujemo že nekaj let, je doseganje točnosti dobav, zato bi na tem mestu omenil doslej prehojeno pot. V svetu kakovosti je že kar nekaj časa znano pravilo: nič napak. Če to prevedemo v zagotavljanje točnosti dobav, pomeni, da bi vso blago moralo biti odpremljeno in dostavljeno kupcem v zahtevanih oziroma v dogovorjenih rokih. Zahteva se zdi sama po sebi povsem razumljiva in logična, toda v praksi je veliko omejitvenih dejavnikov, notranjih in zunanjih. Sam proizvodni proces je kompleksen in mora biti nenehno v funkciji. Alumijska tovarna zahteva veliko vzdrževalnih del, saj se množica proizvodnih naprav in njihovih delov večkrat

pokvari. To je samo del vzrokov za zamude, če ne omenjamo vseh drugih, ki jih je veliko in lahko preprečijo proizvodnjo v načrtovanem roku. Naslednje pomembno področje je logistični potek na prevoznih sredstvih do skladišča kupca. Število 7.000 do 8.000 kamionskih pošilk letno, lahko nazorno pojasni možnosti zamud, zaradi subjektivnih ali objektivnih razlogov, med potjo oz. med prevozom: okvara vozila, vremenske neprilike, kot je npr. sneg, stavke na cestah, prometne nezgode itd.

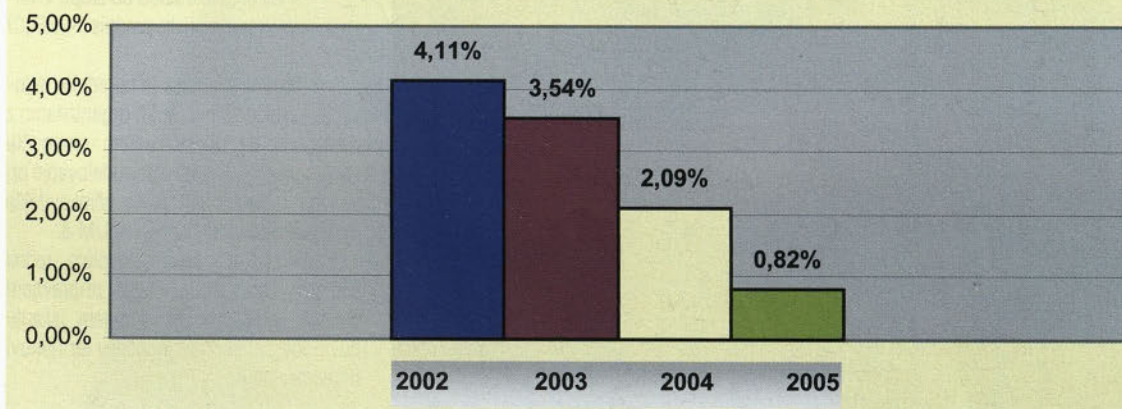
Danes ni mogoče trditi, da točnost dobav ni bila v ospredju naših aktivnosti že pred uvedbo standarda ISO 9001. Brez dvoma pa so aktivnosti od takrat sistematično evidentirane, ukrepi za izboljševanje stanja pa so bolj načrtno vodeni in temu primerni so tudi uspehi.

Rezultati, ki smo jih dosegli v zadnjih letih, so prikazani v naslednjem diagramu:

Omeniti velja, da smo v zadnjih dveh letih vedno dosegli začrtane cilje zmanjševanja izročilnih zamud, v letu 2003 več kot 96,5 % in v letu 2004 več kot 98 % vseh dobav pravočasno (obdobje januar-september).

DANES NI MOGOČE TRDITI, DA TOČNOST DOBAV NI BILA V OSPREDJU NAŠIH AKTIVNOSTI ŽE PRED UVEDBO STANDARDA ISO 9001. BREZ DVOMA PA SO AKTIVNOSTI OD TAKRAT SISTEMATIČNO EVIDENTIRANE, UKREPI ZA IZBOLJŠEVANJE STANJA PA SO BOLJ NAČRTOVANO VODENI IN TEMU PRIMERNI SO TUDI USPEHI.

PRIKAZ DELEŽEV ZAMUD 2002-2005

Aluminij Sibirija 2005

V sibirskem Krasnojarsku se je v času od 12. do 16. septembra odvijala mednarodna konferenca »Aluminij Sibirija 2005«. Na konferenci je sodelovalo 490 udeležencev iz 20-ih držav. Dejstvo je, da se proizvodnja primarnega aluminija koncentrirano širi na področja z nizko ceno energije, skladno s tem je vse več strokovnih srečanj na teh področjih.

Na konferenco sem bil povabljen kot ekspert za uporabo katodnih materialov, kjer sem skupaj s prof. Oyetom odgovarjal na vprašanja, »kako podaljšati življenjsko dobo elektroliznih celic?«. Na okroglo mizo sem bil povabljen iz dveh razlogov. Eden od razlogov je, ker sem pred leti doktoriral pod mentorstvom prof. Oyeta in zato ker v Talumu dosegamo eno najvišjih starosti EC.

Na torkovem popoldanskem zasedanju sem predsedoval razpravam na temo »razvoj tehnologij in povečevanje produktivnosti v elektrolizah«.

Omeniti moram, da sem bil presenečen nad dobro organizacijo in nivojem konference. Nova lastnika ruske aluminijske proizvodnje RUSAL in SUAL sta postala tudi lastnika bivših ruskih aluminjskih inštitutov in zelo opazen je premik v aplikativno sfero raziskav.

Med konferenco smo si ogledali tudi proizvodni kompleks Krasnojarsk. Bil sem pozitivno presenečen nad urejenostjo proizvodnje, ki mimogrede poteka v 26-ih elektrolizah s skupno proizvodnjo 940.000 ton. Večina tehnologije je znamke Soderberg in je tehnološko zelo dodelana,

tako v ekološkem kot tudi v tehnološkem smislu.

Zelo opazen je tako imenovani vpliv zahodne organizacije, kajti v organizacijski

strukturi srednjega in vrhnjega managementa je veliko tujcev iz vseh koncev sveta.

dr. Zlatko ČUŠ

vrelciidej

Novi izzivi

Leto 2005 se počasi izteka. Približuje se novo leto, z njim pa prihajajo tudi novi izzivi, priložnosti, naloge in projekti.

V začetku leta 2006 bo stopil v veljavo novi organizacijski predpis »VRELCI IDEJ«.

Namen predpisa je opredeliti delovanje »Vrelcev idej«, ki jih organiziramo z namenom, da bi zaposlenim omogočili ustvarjalnejše in aktivnejše sodelovanje pri nenehnih izboljšavah za še učinkovitejše in uspešnejše poslovanje TALUM-a.

Vrelci idej so prostovoljna, redna srečanja zaposlenih, ki so pripravljeni aktivno sodelovati pri skupnem iskanju novih idej, predlogov in rešitev ter njihovi implementaciji.

Namen vrelcev idej je ustvariti kreativno okolje, ki bo članom omogočalo strokovno razpravo o idejah in jim hkrati dalo možnost za kreativno iskanje novih idej. Bistvo vrelcev je zbrati čim večje število dobrih idej, izmed katerih bo možno izbirati in nato najbolj koristne uporabiti.

Čeprav so za uspešno »ustvarjanje« idej potrebni ustvarjalni posamezniki, je le skupina sposobna ustvariti okolje, kjer lahko idejo nadgradimo, spremenimo z dodatno idejo drugega posameznika in jo nato tudi uvedemo. Skupina je torej sposobna idejo obdelati z več vidikov, česar posameznik ne more. »Vrelci idej« so srečanja, kjer člani predstavijo probleme in podajo svoje predloge, ideje, ki se v okviru skupine dodatno izoblikujejo in razrešujejo.

mag. Jože Slavic

Pogovarjali smo se z Brankom Ogorevcem, predsednikom Nadzornega sveta Talum-a

Ne verjamem, da Slovenija ve, kaj ima

interview
intervju

Pred nami je intervju z g. Brankom Ogorevcem, človekom, ki ga do sedaj še nismo spoznali, čeprav sta njegova funkcija in delo, ki ga pri nas opravlja, izjemno pomembna. Ne pretiram, če rečem, da morda celo odločilna za obstoj tovarne. G. Branko Ogorevc je namreč predsednik Nadzornega sveta Talum-a. Nadzorni svet je imenovala Vlada Republike Slovenije, ki ima po Zakonu o gospodarskih družbah pristojnost, da imenuje ali razrešuje predsednika oziroma celotno Upravo podjetja. Obveščeni ste, da je nadzorni svet podaljšal mandat Upravi za naslednja štiri leta ter s tem podprl strategijo vodenja in razvoja, ki ga je načrtovala omenjena ekipa. Zato je ta odločitev tako pomembna! G. Ogorevca smo povabili na pogovor, v katerem nam je podrobneje utemeljil sprejeti sklep in opisal druge naloge v Talum-u. Poleg tega smo spoznali njegove številne poslovne aktivnosti, kakor tudi njegov človeški značaj. Prepričal nas je v svoj pogum pri vodenju zahtevnih nalog na državnem nivoju. Pogum, ki ga vadi pri krmarjenju jadrnice, kolesarjenju, pa tudi huskyja ni lahko vedno ukrotiti. Zato njegovim besedam: »Za svoje odločitve odgovarjam z vsem svojim premoženjem,« lahko verjamemo.

Prosim, če bi se najprej na kratko predstavili našim delavcem. Kaj je tisto, kar vas najbolj predstavlja kot menedžerja?

Ogorevc: Pred 26-imi leti sem diplomiral iz matematike na ljubljanski Ekonomski fakulteti pri žal že pokojnem profesorju, dr. Alojziju Vadnalu. Od takrat dalje delam v gospodarstvu. Začel sem kot programer na starem IBM-ovem računalniku, v tej stroki sem napredoval do direktorja sektorja AOP v Lisci v Sevnici, ki sem jo v začetku leta 1994 zapustil kot namestnik glavnega

direktorja in finančni direktor. Pomembna izkušnja zame je bilo delo v Zavarovalnici Triglav, kjer sem kot pomočnik Nade Klemenčič že takrat ugotovil, da ne morem sodelovati v njeni ekipi, saj mi lastna vest ni dopuščala zagovarjati rešitev, s katerimi se nisem strinjal. Zato sem iz Triglava odšel in od takrat dalje sem praktično samozaposlen. Ukvarjam se s poslovnim svetovanjem, zlasti v kriznih razmerah, delam pa tudi kot sodni izvedenec za področje financ in računovodstva, kot upravitelj v stečajnih in likvidacijskih postopkih ter postopkih prisilnih poravnav med dolžniki in njihovimi upniki. Ko sem na dražbi na sodišču v Krškem, kot stečajni upravitelj leta 1996, prodal papirnico Videm Čehom, sem spoznal, kaj je medijski linč in kaj politika. Kot sodni izvedenec pa sem se v veliki meri seznanil z delom sodišč in odvetnikov.

Torej ste imeli kot mnogi drugi tudi slabe izkušnje z mediji, zlasti pa s politiko.

Ogorevc: Sedaj vem, kaj je politika. Spoznal sem, da zdravja ne najdeš pri zdravniku in pravice ne na sodišču.

Vendar ste nadaljevali s svojimi poklicnimi prizadevanji in z ustvarjalnim delom sploh?

Ogorevc: Ja. Aktivno sem sodeloval v pogajanjih s Hrvaško, glede razrešitve spora v zvezi z Nuklearno elektrarno v Krškem, v katerih sem bil zadolžen za finančna vprašanja. Po podpisu meddržavne pogodbe pa sem vodil priprave za uveljavitev te pogodbe in zagotovitev pogojev za začetek normalnega poslovanja družbe ELES GEN, ki je postala pravni naslednik slovenskih vlagateljev v NEK in tudi glede pravic in obveznosti v zvezi z njeno izgradnjo in izkoriščanjem. Kot član Nadzornega sveta NEK sem pomembno prispeval k racionalizaciji stroškov NEK

(zato sem bil najbrž tudi razrešen te funkcije), kot prokurist družbe ELES GEN pa k njenemu uspešnemu zagonu v letu 2002 in poslovanju v letih 2003–2005.

Kako ste prišli v Talum? Ali med vami in Talum-om obstaja kakšna zgodba?

Ogorevc: V Nadzorni svet Talum-a sem prišel na predlog njegovega največjega delničarja, ELES-a d.o.o., in na predlog bivšega ministra, mag. Janeza Kopača. Sicer pa med mano in Talum-om ni nobene povezave; razen morda te, da je moj stari oče kot nemški vojni ujetnik delal v »Sterntahlu«. (Ne vem, kako se piše, le

medlo se spominjam njegovih pripovedovanj.)

Koliko izkušenj imate pri sodelovanju v nadzornih svetih iz drugih družb in kako sploh ocenjujete funkcijo nadzornih svetov, kot relativno novih podjetniških in menedžerskih metod dela.

Ogorevc: Pri nas je še preveč članov nadzornih svetov, ki so pozabili, da niso (več) delegati, da s svojim ravnanjem ne smejo škoditi interesov posameznih delničarjev in ne smejo posegati v pristojnosti uprav delniških družb. To sicer k sreči ne velja za člane Talum-ovega nadzornega sveta. Sicer pa menim, da je Združenje članov nadzornih svetov pomembno prispevalo k izobraževanju in usposobljenosti svojih članov, zato se ta slika spreminja na boljše. Sicer pa je skoraj edina praktična pristojnost nadzornega sveta, da imenuje in razrešuje Upravo. Da pa to lahko stori, mora nenehno nadzirati njeno delo, zahtevati pojasnila in utemeljitve posameznih ravnanj in opustitev, postavljati tudi neprijetna vprašanja ter zahtevati jasne odgovore.

Če izpostavim, da je poleg ostalega, vaša glavna naloga nadzorovanje poslova Talum-a oziroma preverjanje letnega poslovnega poročila in predlog za uporabo bilančnega dobička, ki ga pripravi naša Uprava, lahko sklepam, da ste seznanjeni z bistvom delovanja družbe in nas poznate v dušo.

Ogorevc: Po prevzemu funkcije v Nadzornem svetu Talum-a sem podal predloge, nadzorni svet pa je sprejel program dela, na osnovi katerega smo na sejah nadzornega sveta in v okviru njegovih komisij poleg rednega spremljanja rezultatov in sprejemanja odločitev iz svoje pristojnosti sistematično preverjali posame-

NADZORNI SVET JE UPRAVO V NJENIH PRIZADEVANJIH ZA ZAGOTOVITEV ELEKTRIČNE ENERGIJE PODPRL ŽE TAKRAT. HKRATI PA SEM SE VPRAŠAL, KAKO BO UPRAVA LAHKO USPEŠNA V POGAJANJIH ZA SKLENITEV POGODBE ZA DOBAVO ELEKTRIČNE ENERGIJE, ČE SAMA NE BO VEDELA, KAKO JE Z NJENIM MANDATOM, OZIROMA BO GLEDE TEGA NEGOTOVA.

zne bistvene odločitve Uprave in sklope poslovanja Taluma:

- stroške,
- mandat in nagrajevanje Uprave ter članov Nadzornega sveta Talum-a,
- pogodbeni razmerja s Hydro Aluminium,
- analizo posledic zaustavitve proizvodnje v elektrolizni hali B,
- poslovanje odvisnih družb in njihovih načrtov,
- strategijo razvoja družbe, program pretaljevanja odpadnega aluminija,
- integrirane sisteme vodenja.

Omenili ste, da imate pooblastila, za imenovanje ali razrešitev uprave. Letos ste na septembrski seji podaljšali mandat Uprave Talum-a

za naslednja 4 leta. Kaj je bil vaš pomemben razlog oz. utemeljitev za sprejem tega predloga?

Ogorevc: Mandat bi se Upravi iztekel v začetku decembra 2005.

Obstoječa Uprava je nadzorni svet že pred to sejo seznanila s svojimi prizadevanji za sklenitev pogodbe za oskrbo z električno energijo za leto 2006 in za naslednja leta ter z razlogi, zakaj do sklenitve take pogodbe še ni prišlo. Nadzorni svet je Upravo v njenih prizadevanjih za zagotovitev električne energije podprl že takrat. Hkrati pa sem se vprašal, kako bo Uprava lahko uspešna v pogajanjih za sklenitev pogodbe za dobavo električne energije, če sama ne bo vedela, kako je z njenim mandatom, oziroma bo glede tega negotova.

Po preverjanjih dela obstoječe Uprave, kot sem povedal prej, nismo našli razloga, da ji ne bi tudi v bodoče zaupali.

OB VSEM TEM IN OB DEJSTVU, DA SO V IZVAJANJU NEKATERI KLJUČNI PROJEKTI, KI JIH JE ZASTAVILA OBSTOJEČA UPRAVA, SMO BILI ČLANI NADZORNEGA SVETA ENOTNI (EN ČLAN SE JE PRI GLASOVANJU VZDRŽAL), IN SICER, DA JE NAJBOLJŠA REŠITEV, DA ZAČETE PROJEKTE ZAKLJUČI UPRAVA V OBSTOJEČI SESTAVI, KI JE SVOJO USPEŠNOST DOKAZALA Z DOSEDANJIM DELOM.

Ob vsem tem in ob dejstvu, da so v izvajanju nekateri ključni projekti, ki jih je zastavila obstoječa Uprava, smo bili člani nadzornega sveta enotni (en član se je pri glasovanju vzdržal), in sicer, da je najboljša rešitev, da začete projekte zaključiti Uprava v obstoječi sestavi, ki je svojo uspešnost dokazala z dosedanjim delom.

Ali je, glede na nastale družbeno politične razmere, dobro poslovanje in uspešen razvoj družbe, to zadosten razlog za zaupanje ekipi, ki je v preteklosti veliko ustvarila?

Ogorevc: Da, vendar le do takrat, ko najdemo ekipo, ki bo svoje delo opravljala boljše od že obstoječe ekipe.

Kakšno je vaše osebno mnenje o našem predsedniku Uprave, g. Danilu Topleku?

Ogorevc: Na to vprašanje sem že odgovoril.

Spoznali ste, da je obstoj Talum-a odvisen od oskrbe z električno energijo in cenovnim razmerjem med energijo in trgov aluminija. Naši delavci so bili seznanjeni, da ste na zadnjih dveh sejah nadzornega sveta obravnavali problematiko oskrbe z električno energijo za naslednje leto. Ali je danes bolj jasno, kaj nas čaka na tem področju?

Ogorevc: To morate vprašati Upravo.

Prav. Predsednik Toplek bo to temo podrobneje pojasnil v svojem prispevku. Kako pa komentirate proizvodno tehnološke rezultate Talum-a? Koliko na primer za Slovenijo pomeni naše povečanje proizvodnje na 160.000 ton,

usmeritev razvoja v pretapljanje odpadnega aluminija, izjemna kakovost naših izdelkov in dejstvo, da smo tretji v svetu po kriteriju porabe energije na tono proizvedenega aluminija?

Ogorevc: Ne verjamem, da Slovenija ve, kaj ima.

Javno smo objavili obsežno anketo med delavci o najbolj občutljivih vprašanih Talum-a. Koliko je po vašem mnenju družb v Sloveniji, ki se na podoben način odpirajo navzven in kako komentirate tako visoko zaupanje in pripadnost delavcev družbi?

Ogorevc: Pripadnost delavcev družbi je posledica načrtnega delovanja in je njena pomembna prednost.

V čem je po vašem mnenju največja moč Talum-a?

Ogorevc: V znanju ključnih kadrov, njihovi mreži stikov, pripadnosti družbi ter hotenju in pripravljenosti, da svoje znanje nenehno razvijajo, procese v družbi pa prilagajajo novim spoznanjem in spremembam v okolju.

Ali menite, da v Sloveniji z novimi reformami razvijamo bolj socialno državo in razbremenjujemo gospodarstvo. Ali gre morda bolj za povečanje profitov kapitala, kot opozarjajo nekateri uveljavljeni strokovnjaki?

Ogorevc: Namen nikakor ni v povečevanju profitov kapitala na račun socialnih pravic. Obstoječih deklariranih socialnih pravic ne bo mogoče izpolnjevati, če ne bomo vsi skupaj ustvarili več. Zato menim, da so reforme v Sloveniji nujne in da bi se jih morala lotiti vsaka vlada. Tudi druge evropske države bodo morale temeljito izboljšati konkurenčnost svojih gospo-

darstev v primerjavi z ZDA in Azijo, če bodo hotele ohraniti in še izboljšati blaginjo svojih državljanov.

Ali lahko omenite najbolj pomembne ukrepe ali odločitve nadzornega sveta v času vašega predsedovanja in kakšni so vaši cilji za vnaprej v povezavi s Talum-om?

Ogorevc: O tem bodo presojali delničarji na svoji skupščini. Pričakujem, da bo velik del obstoječih članov nadzornega sveta zamenjan.

Ali bi želeli še kaj posebnega in osebnega sporočiti našim delavcem in Upravi?

Ogorevc: Veliko poslovnih uspehov in zadovoljstva pri delu.

Hvala, g. Ogorevc. Ali nam za konec zaupate nekaj osebnih značilnosti, ki vas delajo to, kar ste?

Ogorevc: Lahko. Sem poročen oče dveh sinov, ki v tujini študirata ekonomijo. Starejši dela magisterij v Londonu, mlajši pa četrti letnik ekonomije v Antwerpnu. Doma me vedno veselo pričaka pes, pasme husky (kakšen gospodar, takšen pes?), s katerim redno kolesarim. Če imam nekaj več prostega časa, ga najraje prebijem s prijatelji na najeti jadrnici nekje med dalmatinskimi otoki. V zadnjem času se (najraje kot krmar) udeležujem tudi jadralskih regat. (Vodenje posadke na jadrnici je precej zahtevno in podobno vodenju ekipe v podjetju.) Sicer pa vozim 7 let staro hondo, že četrto po vrsti.

Ivo Ercegović

Izziv imenovan Roll-Bond

V industriji hladilne tehnike je stalno to, da nič ni stalno! Mogoče pa le: hlajeni artikel mora dosegati določeno temperaturo z dovoljeno toleranco, ki se pa z leti ponovno manjša. Čeprav bi nekateri na prvi pogled dejali, da so cikli razvoja in sprememb v industriji bele tehnike dolgi in da so proizvajalci zaradi velikosti s svojimi preferencami togi, pa temu že dolgo ni tako.

In kaj žene vse te multinacionalke? Kaj je tisto, zaradi česar marsikateri strateg nima mirnega spanca? Odgovorov na zastavljeni vprašanji je vsekakor več. Eden od vzrokov za nastale razmere v Zahodni Evropi je vsekakor kriv koncept nenehne rasti. Industrija bele tehnike, pa ne samo bele tehnike, se je v preteklih letih konsolidirala, vršili so se prevzemi šibkejših podjetij, skratka, tudi v to področje industrije je vstopila globalizacija. Na teh temeljih so zrasle zveneče blagovne znamke kot so Bosch&Siemens, Electrolux, Whirlpool, Merloni pa tudi Fagor in Gorenje. Vsem je bilo skupno to, da je potrebno proizvodnjo povečati čim hitreje in od tega imeti ekonomske učinke, govorimo o ekonomiji obsega.

Filozofija nenehne rasti pa že v sami svoji osnovi skriva past. Zmeraj in nenehno ni mogoče rasti. Proizvajalci bele tehnike so v skladu s takšnim konceptom razvoja začeli osvajati nova tržišča,

Vzhodno Evropo, Brazilijo, Indijo, Kitajsko... Če vse to bežno preletimo, ugotovimo, da je npr. BSH proizvodno prisoten v Nemčiji, Španiji, Grčiji, Turčiji, Braziliji, Kitajski in se gradi še v Rusiji. V letu 2005 so turški proizvajalci hladilnikov prevzeli primat od italijanskih proizvajalcev v proizvodnji in postavili novo raven proizvodnje s količino 6 mio aparatov.

Na evropske proizvajalce, zraven visoke evropske konkurence, pritiskajo proizvajalci iz Bližnjega in Daljnega vzhoda z aparati, ki so kakovostno primerljivi in po smešno nizkih cenah. Na takšne in drugačne izzive so Evropejci odgovorili z nabavo sestavnih komponent na nizkocenovnih tržiščih, z novim dizajnom in višjimi kakovostnimi zahtevami, kar pa ni preprečilo, da si ne bi vzhodna konkurenca odščipnila dela trga bele tehnike.

Vsej tej zapleteni situaciji je potrebno dodati še energetske in surovinske krize, ki sta podražili določene sestavne dele aparatov za zajeten procent. Višjih nabavnih cen, zaradi visoke konkurence, ni mogoče prenesti na prodajno stran. Proizvajalcem bele tehnike ni preostalo nič drugega, kot da so stopili na vlak optimizacije proizvodnje in nabavne verige.

V tem kontekstu se je znašla tudi DE Izparilniki, ki v Talum-u proizvaja Roll-Bond izparilne plošče za določene proizvajalce bele tehnike. Ob tem je potrebno

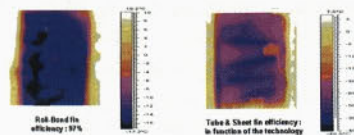

povedati, da so proizvajalci s ciljnim iskanjem cenejših hladilnih tehnik uvedli dve alternativni Roll-Bondu.

Prva alternativa sliči na ime No-Frost in ima ameriške korenine. Če pogledamo prednosti in slabosti tega proizvoda, ugotovimo, da je povprečen hladilnik/zamrzovalnik izdelan z bogatimi dimenzijami, ima v povprečju 20 % večjo porabo na liter volumna od Roll-Bond sistema, posledično ogromno porabo energije in še zaradi No-Frost tehnologije, ki ne dovoljuje vlage, izsuši nezaščiten artikel. In cena? 30-100 % višja. Ozaveščen končni uporabnik si ob poznavanju vseh teh informacij lahko ustvari svoje mnenje. Ob vsem tem pa je potrebno potrditi, da se ta tehnologija izredno dobro prodaja pod »ameriškim dizajnom« in brez ledu, kar pa je dosegljivo tudi z drugimi tehnologijami na cenejši način.

Druga alternativa Roll-Bondu so razni cevni sistemi pritrjeni na Alu-folijo. Takšna izparilna plošča je praviloma cenejša pri izdelavi, predvsem na račun nebarvanja. Zaradi tega ima plošča slabšo korozijsko obstojnost in imamo že primer iz Velike Britanije, kjer je takšen hladilnik eksplodiral. Evropska komisija se je zaradi tega odzvala s standardom ISO-209-1, ki govori o barvanju izparilnikov, s tem pa je izničena glavna cenovna prednost tega sistema. Problemi, ki pestijo ta sistem so: slabša temperaturna distribucija, potreba po večjem in dražjem kompresorju, debelejši izolaciji in energetsko potraten način delovanja. Če pogledamo tržno uspešnost tega produkta, ugotovimo, da je

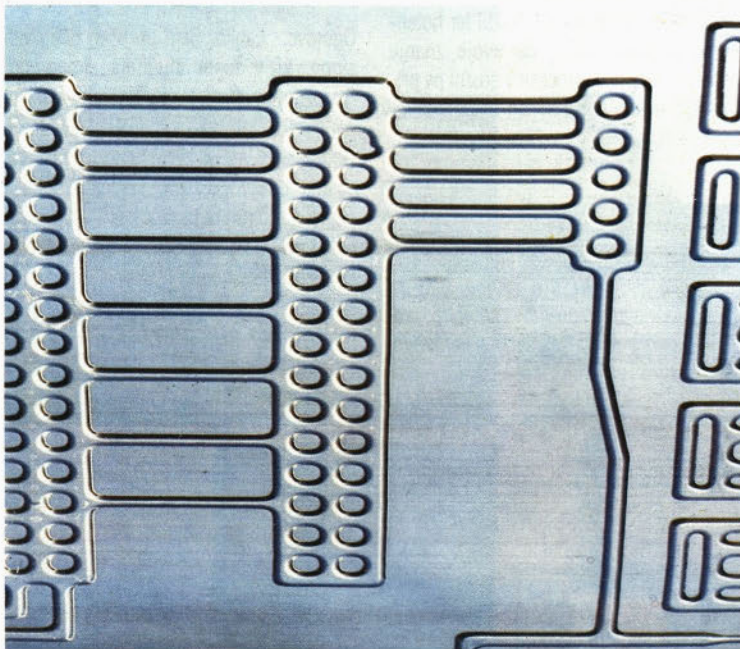
to resna alternativa Roll-Bondu, vendar na nizko cenovnih trgih, kjer ni pomembna poraba energije, kjer so tudi vse ostale komponente slabše kakovosti in aparat po letu dni več ne dosega deklariranih karakteristik. Naj še povem zanimivost: v Egiptu lahko kupite 200-litrski hladilnik s cevnim sistemom za 100 €, ki z razdalje kakšnih 10-ih m izgleda zelo podobno vsem ostalim.

Vsak resen proizvajalec kakršne-gakoli izdelka bo vsekakor analiziral trg in konkurenco, na katerem nastopa, in prevetril svojo strategijo. Ob vseh informacijah, ki so na voljo, smo se tudi mi vprašali, ali imamo v proizvodnji pravi izdelek ali morebiti ne bi bilo potrebno proizvajati še kakšen nizkocenovni nadomestni konkurenčni proizvod?

Po vseh opravljenih analizah smo prepričani, da imamo izdelek, ki je sposoben zadostiti potrebam kupcev v naslednjem desetletju. Glede na trende selitve proizvodnje v vzhodni del Evrope in ugašanje proizvodnje na zahodu pa se poraja vprašanje, ali smo s proizvodnjo v Kidričevem na edini optimalni lokaciji, da delamo in razmišljamo v pravi smeri, pa bo pokazal čas.

Goran Popović

Celovito obvladovanje vzdrževanja

V prispevku je predstavljen namen uvajanja razvojnega koncepta TPM - celovitega obvladovanja vzdrževanja, v Talumu in povzetek aktivnosti ki se trenutno izvajajo na pilotnem projektu TPM v DE Anode.

TPM = Total Productive Maintenance = celovito obvladovanje vzdrževanja = je miselni koncept in praktični postopek

Kaj s TPM dosežemo :

1. Korenito spremembo v našem načinu dela in razmišljanja :

- način razmišljanja "Jaz delam (operator), ti vzdržuješ (vzdrževalec)", nadomešča "Jaz delam in skrbim za opremo - vzdržujem opremo !"

2. Izločanje virov nepotrebnih izgub iz naše proizvodnje:

- prepoznavanje izgub, predvsem kroničnih,
- odprava izgub, očitnih in prikritih, merljivih in nemerljivih.

3. Razvoj posameznika in skupine kot celote:

- timsko delo,
- razvoj pozitivnih vrednot.

4. Razvoj kompetenc:

- več znanja in učinkovitejši pristop,
- izraba izkušenj in boljše usposobljenost vseh zaposlenih na področju posluževanja in vzdrževanja naprav

Z razvojem opreme in delovnih metod postopoma spremenimo način

razmišljanja in s tem delovno kulturo podjetja.

Ustvarimo delovne pogoje za uporabo in vzdrževanje naše delovne opreme v celotnem življenjskem ciklu, med izvajanjem procesa učenja in izboljševanja pa izboljšujemo tudi sami sebe in spremenimo naše neuspešne delovne navade.

Spoznavanje TPM v pomočjo pilotnih projektov na pilotnih deloviščih (linijah, napravah) je v svetu ustaljena praksa. Način pobude je vpodbuditi podjetje, da razumemo, preizkusimo in kasneje uvedemo koncept TPM v celotnem podjetju. S tem razlogom opisan pristop uvajamo tudi pri nas v Talumu in sicer :

- Prvi pilotni projekt TPM je bil izveden na liniji ozkega traku (livni stroj) v DE Rondelice od Sep. 04 - Jun. 05
- Drugi pilotni projekt TPM se izvaja na delovišču PAB1 v sestavljalnici v DE Anode od Sep. 05 - Feb. 06
- Tretji projekt TPM se bo izvajal na celotni liniji ozkega traku v DE Rondelice od Dec. 05 - Maj. 05

Pilotni projekti se prvenstveno izberejo tam, kjer je možno z dobro delujočo ekipo doseči večjo razpoložljivost naprave (linije) ki izhaja iz potreb povečanja kapacitet. Enostavno bi temu lahko rekli, da z dobrimi vzorčnimi primeri pripravimo osnove za uvajanje sistema TPM v celotni organizaciji.

ZAKAJ pilotni projekt TPM v DE Anode - Sestavljalnica z deloviščem PAB1 (peskanje anodnega ostanka)

Kljub stalni rasti produktivnosti še vedno potrošimo več kot 20% časa

Mirko Veselič

za opravila, ki ne dodajajo vrednosti izdelkom.

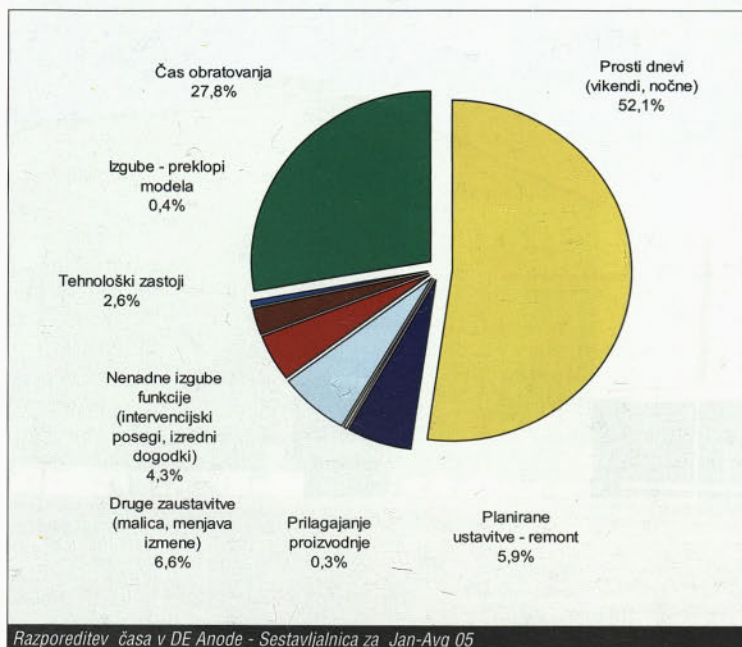
Zato bomo razvili koncept, s katerim bomo v naslednem letu napredovali na več področjih in skozi aktivnosti bomo:

- opremo temeljito obnovili (izveden je inicialni pregled opreme z ugotovljenimi 65 nepravilnostmi in sedaj poteka odprava pomankljivosti do stanja dobrega - izhodiščnega delovanja opreme),
- z aktivnostmi 5S ugotavljamo hibe opreme in predlagamo potrebne konstrukcijske dopolnitve na opremi,
- z avtonomnim vzdrževanjem na osnovi standardov rutinskega vzdrževanja (so v pripravi) bomo opremo vzdrževali v obnovljenem stanju, da bo proizvodnja lahko potekala brez motenj,

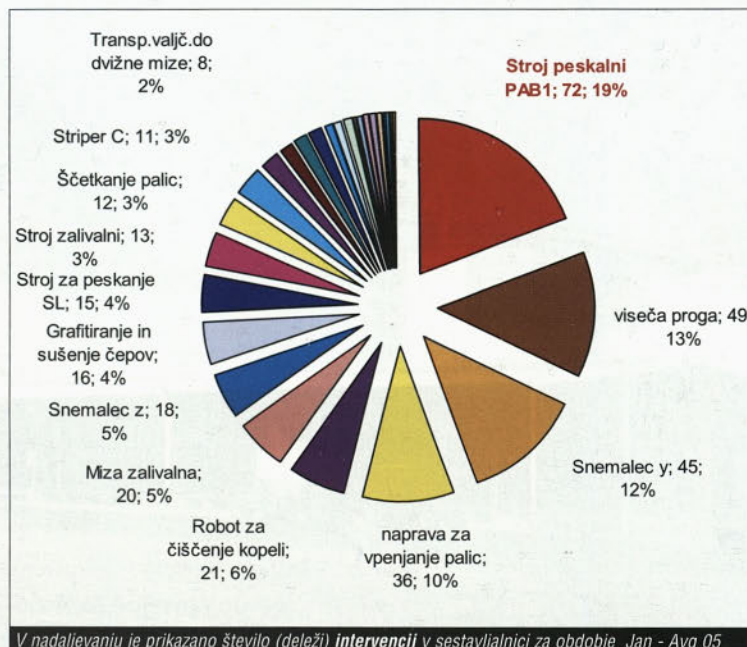
- uvedli bomo uporabne metode in postopke ki jih uporablja TPM ter uporabili nove organizacijske prijeme kot nov način razmišljanja, katerega bomo kasneje uporabili v celi enoti DE Anode,

Kroničnih izgub, ki nam znižujejo učinkovitost in uspešnost ne bomo odpravili čez noč. Proces spreminjanja je načrtovan dolgoročno (2-3 leta), saj v tem obdobju ne bomo spreminjali samo naprav, temveč bomo predvsem spreminjali samega sebe.

S postavljenimi cilji in kazalniki (tedensko) so izražena merila za uspešnost uvajanja pilotnega projekta v DE Anode (glej tabelo na naslednji strani)

Razporeditev časa v DE Anode - Sestavljalnica za Jan-Avg 05

V nadaljevanju je prikazano število (deleži) intervencij v sestavljalnici za obdobje Jan - Avg 05

Raven	Lokacija - delovišče	Merilo	Formula	TEDENSKO Stanje Jan- Avg 05	2005						Cilj (28.02.06)	Cilj 2008
					KW 39	KW 40	KW 41	KW 42	KW 43	KW 44		
1	OE Sestavljalnica	SU - skupna učinkovitost opreme	$SU = R_2 \times Z \times K$	0,76	0,79	0,74	0,79	0,76	0,68	0,72	0,78	0,84
		OE: MTBF [ur]	$\frac{\text{skupni_obratova_ln i _ čas}}{\text{število_zastojev}} \times 100$	4,4 ure	7,3	6,3	13,4	5,7	4,3	8,3	7,2 ur	40 ur
		Število nujnih inter. (zastoj)	Baan (201+202)	10,5	7	8	4	9	13	5	6	1
2	DM-3 PAB1 - Peskanje anodnega ostanka (34608000000)	DM-3: Dosežen obseg PM	$\frac{\text{st._opravljenh_nalo_PV}}{\text{st._planiranih_nalog_PV}} \times 100$	89%	0	0	100	100	0	100	100%	100%
		DM-3: MTBF [ur]	$\frac{\text{skupni_obratova_ln i _ čas}}{\text{število_zastojev}} \times 100$	24	51	25	53	51	55	42	> 48	> 160
		DM-3: Število nujnih inter. (zastoj)	Baan (201+202)	2,0	0	1	0	0	0	0	1,0	0,0

(Vsa polja označena z modro se v nadajevanju nanašajo na trenutni pilotni projekt na delovišču PAB1 ki se izvaja od Sep. 05 - Feb. 06)

KAJ bomo z uvajanjem TPM v DE
Anode dosegli ?

1. Odprava napak in virov onesnaževanja
naprav,

2. Vzdrževanje naprave skladno z vnaprej
določenimi standardi,
3. Izboljšani sistem nenehnih izboljšav,
4. Izboljšano znanje o opremi in delovne
veščine,

5. Učinkovita organizacija in delitev dela.

KAKŠNI bodo naši rezultati po uvedbi TPM
Anode ?

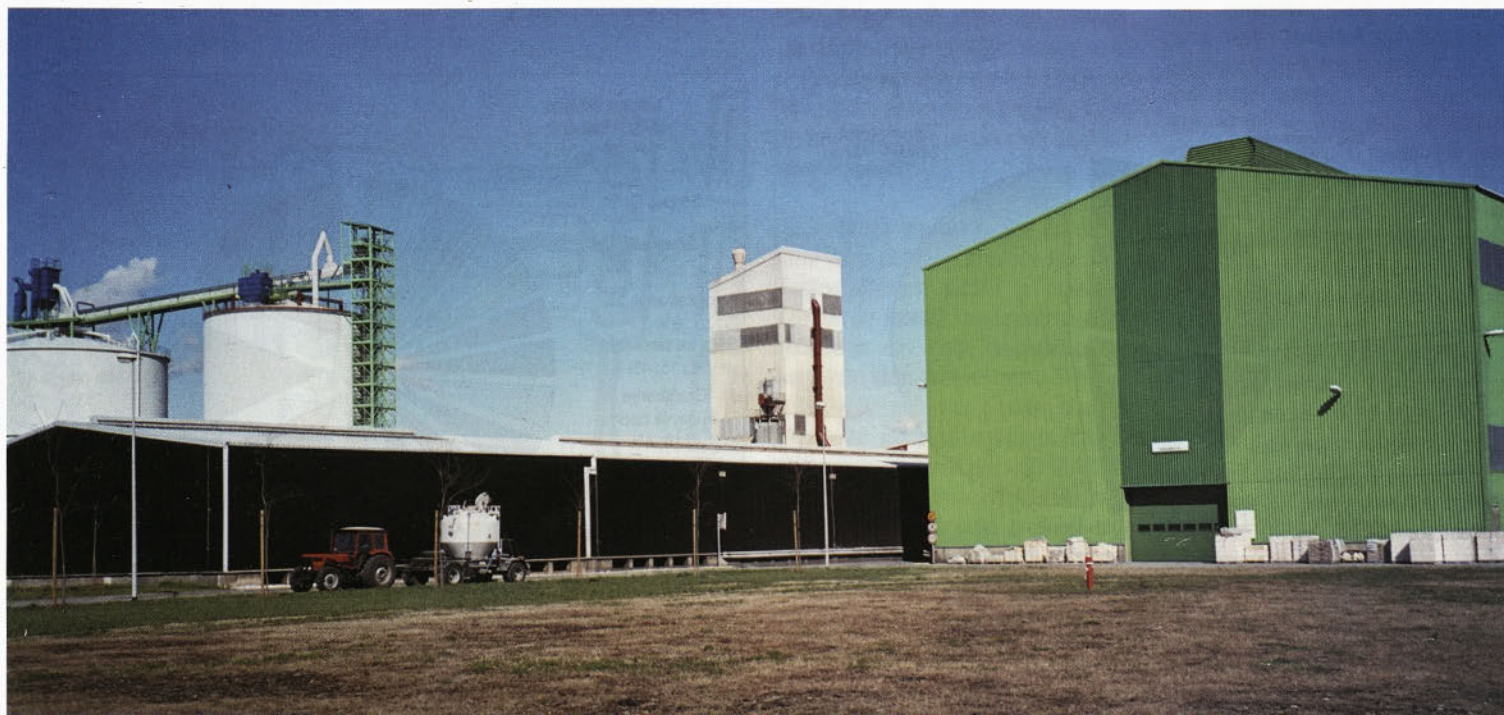
1. Zastoji zaradi okvar (-70%)

2005=378 ur > 2006=216 ur >
2008=60 ur

2. Produktivnost linije (+10%)
MTBF 2005 = 4,4 ur > 2006 = 7,2 ur >
2008 = 13,1 ur

Terminski plan uvajanje TPM v DE Anode

	2005				2006				2007				2008			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Projekt TPM - Sestavljalnica																
Pilotni projekt TPM - PAB1																
Pilotni projekt TPM - snemalec y																
Pilotni projekt TPM - manipulator (robot)																
Projekti TPM - vsa d. mesta v sestavljalnici																
Projekt TPM - Proizvodnja blokov																

SU_{op.} 2005 = 0,76 > 2006 = 0,78 > 2008 = 0,84

4. Stroški vzdrževanja (glede na leto 2005) (- 20%)

3. Reklamacije (kakovost, dobava) → nič

5. Nesreče pri delu (nič)

6. Emisije v okolje (< zakonskih predpisov)

Organizacija dela - uvajanja TPM v DE Anode (začetek s pilotnim projektom na PAB1)

POVZETEK

Celovito obvladovanje vzdrževanja bomo izvedli v 4 fazah in 12 korakih, kot sledi:

1. PRIPRAVLJALNA FAZA

1. korak = objava odločitve vodstva o uvedbi TPM
2. korak = šolanje in kampanja za uvajanje TPM
3. korak = ustvarjanje organizacije za podporo TPM
4. korak = določitev politike je v smislu določanja smeri in ciljev k katerim želimo
5. korak = oblikovanje vodilnega načrta za defin. TPM

2. ZAČETEK UVAJANJA

6. korak = lansiranje TPM (po uvajanju)

3. FAZA UVAJANJA - 5 TEMELJEV UVEDBE TPM

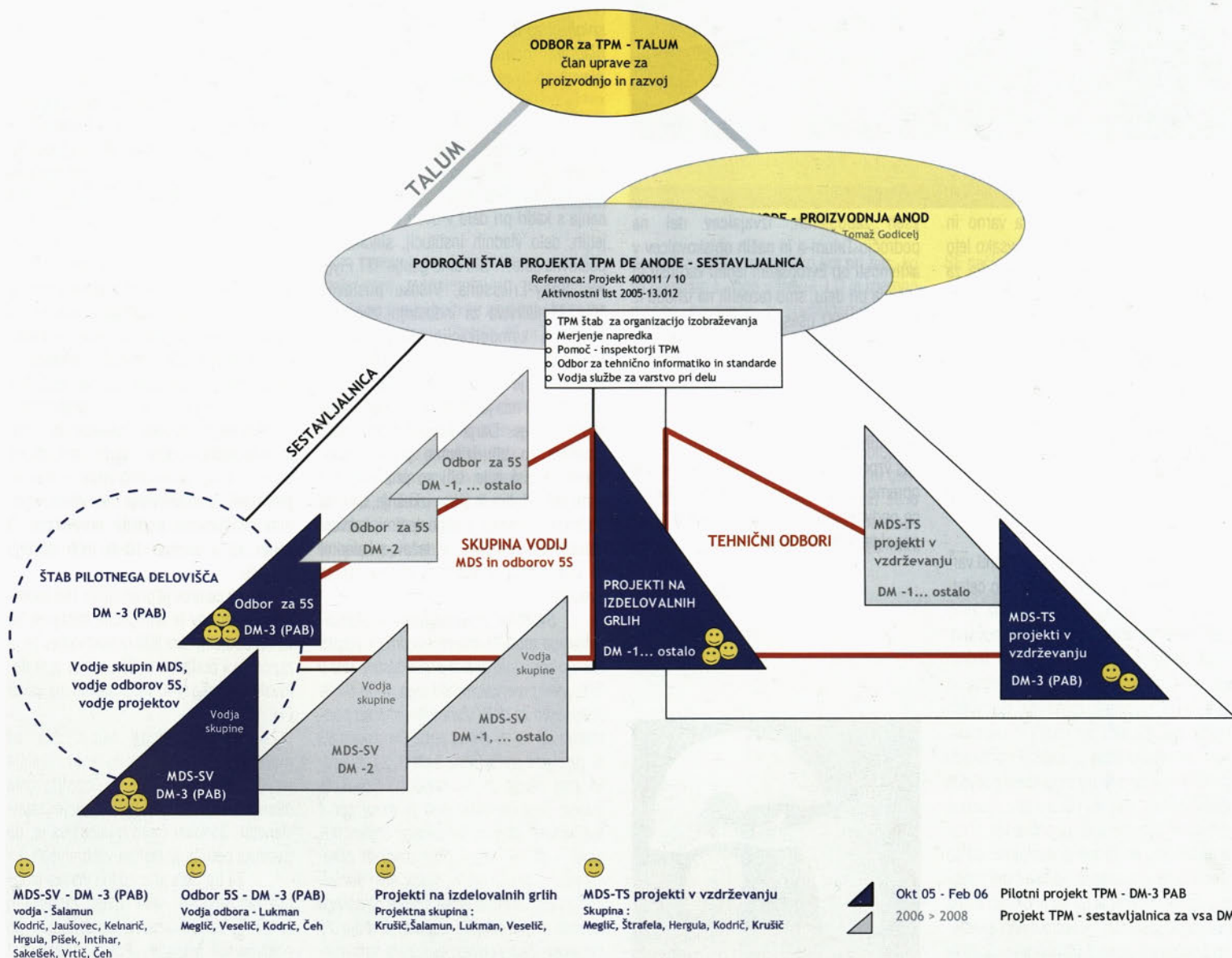
7. korak = izboljšanje učinkov vsakega dela opreme
8. korak = ustvarjanje razmer za avtonomno vzdrževanje
9. korak = ustvarjanje razmer za načrtovano vzdrževanje
10. korak = urjenje v boljšem delovanju in veččinah
11. korak = razvoj ravnanja z opremo v zagonskem obdobju

4. FAZA TRDNE UVELJAVITVE

12. korak = pridobitev certifikata in TPM na višji ravni

Uspešnost uveljavitve TPM (pilotnega projekta kakor tudi celovite uveljavitve TPM v podjetju) je odvisna od uspešnosti priprave sodelujočih z natančno določenimi smernicami za izvedbo projekta, vodenja proizvodnih obratov v času uvajanja TPM-a, vloge posameznih udeležencev, ter upoštevanja zaporedja posameznih aktivnosti po etapah (ne nadaljuj z naslednjim dokler ne dokončaš predhodnega), s povdarkom na zadnji 12. etapi kjer se ocenjuje uspešnost in zastavljajo novi cilji.

Projektna skupina TPM v TALUM-u

Ob evropskem tednu varnosti in zdravja pri delu

Razdelili 2000 ušesnih zaščitnih čepov

V okviru prizadevanj za varno in zdravo delovno okolje v Evropi, vsako leto v mesecu oktobru Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu organizira kampanjo na izbrano tematiko iz področja varnosti in zdravja pri delu. Aktivnostim ob letošnjem tednu varnosti in zdravja pri delu, ki je potekal pod sloganom "Prenehajte s tem hrupom!", smo se pridružili tudi v Talumu. V ta namen smo razdelili gradivo Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu in v Talumu v ta namen izdano gradivo.

Tako smo ob Evropskem tednu varnosti in zdravja pri delu razdelili po celotnem podjetju okrog 60 plakatov na temo **Zaščitimo se pred hrupom – povsod**. Poudarek je na povsod, s čimer želimo opozoriti, da uporaba osebne varovalne opreme ni potrebna samo na delovnem mestu, pač pa tudi pri različnih opravilih izven delovnega časa. Iz statistike poškodb pri delu in poškodb pri delu izven podjetja ugotavljamo, da je neuporaba osebne varovalne opreme tudi prisotna kot vzrok za poškodbe, pri čemer pozabljamo, da so ušesni čepi in naušniki sestavni del osebne varovalne opreme ter da je okvara sluha ena najpogostejših neozdravljivih poklicnih bolezni v Evropi. Z namenom vključitve

vseh zaposlenih, izvajalcev del na področju Taluma in naših obiskovalcev v aktivnosti ob Evropskem tednu varnosti in zdravja pri delu, smo razdelili na izhodu iz podjetja 2000 ušesnih zaščitnih čepov z opozorilnim letakom.

Organizatorji akcije želimo, da bodo ti čepi našli svoje mesto ob različnih delovnih opravilih, priložen letak pa naj nas vzpodbuja k uporabi osebne varovalne opreme tudi takrat, ko zapustimo vratarnico podjetja in začnemo razmišljati o naših popoldanskih opravilih.

Iztok TRAFELA

Stockholm – mesto, v katerem bi z veseljem živela

Ko smo pred dvema letoma obiskali Helsinke v okviru študijskega potovanja Društva za vrednotenje dela, sem bila navdušena. Toda Stockholm, njegovi prebivalci in naši gostitelji, me je letos dobesedno očaral. Stockholm je prijetno, urejeno, čisto mesto, polno zelenja. Na ulicah ni opaziti nobene naglice, agresivnosti, nestrpnosti, vse je zelo umirjeno, prijetno. Pešci »so zakon« in celo metro je bolj prijazen, svetel in domiselno poslikan kot v drugih mestih. Da bi te lahko okradli, sploh ni za pomisliti. Pa tudi stereotipi o hladnih, nedostopnih, modrookih in plavalasih Skandinavcih ne drže.

V okviru letošnje strokovne ekskurzije Društva za vrednotenje dela smo na Švedskem spoznavali prakso ravnanja s kadri pri delu v dveh velikih podjetjih, delo vladnih institucij, sindikatov, poslovne šole... Bili smo gostje ITT Flygt AB, Sony-Ericssona, Visoke poslovne šole, Ministrstva za industrijo, zaposlovanje in komunikacijo, Konfederacije švedskega gospodarstva, VINNOVE, Konfederacije švedskih sindikatov... V Stockholmu nas je sprejela tudi naša veleposlanica, ga. Darja Bavdež Kuret. Naši gostitelji so bili izjemno profesionalni, odprti za diskusije, bili so pripravljeni z nami deliti dobre in slabe izkušnje, tako na področju ravnanja z zaposlenimi, razvoja industrijske demokracije, težav, s katerimi se vedno bolj sooča tudi visoko razvita Švedska.

Švedska je predstavnica skandinavskega modela države blaginje z visoko ravniijo socialnih pravic prebivalstva. Ima 9 milijonov prebivalcev, od tega jih je 64 % sposobnih za delo. Zaposlenost med populacijo od 15 do 64 let je na Švedskem 83 % (prekaša jih le Švica s 83,3 %). Švedska ima okrog 2 % inflacijo, 5,5–6 % odprto brezposelnost (cilj je manj kot 4 %), visoko stopnjo sindikalne organiziranosti – 80 %, visok nivo davčnih obremenitev – preko 50 %, visok nivo socialnih pravic, izjemno razvit sistem otroškega varstva in porodniški dopust, ki traja 13 mesecev. Zadnja dva meseca sta namenje-

na očetom, tako da na ulicah Stockholma lahko vidite precej mladih družin, kjer se očki v veliki meri posvečajo naraščanju. Švedska je tudi dežela z dolgoletno tradicijo industrijske demokracije. Veliko je tudi priseljevanja, predvsem v zadnjem času iz baltskih držav. Švedska je znana po svoji izjemni strpnosti, velik pomen posvečajo socialni integraciji priseljencev. Kar je manj navdihujoče, pa je, da rast švedskega gospodarstva upada, povečuje se delež prebivalstva starejšega od 65 let in zato bo država morala začeti krčiti visoko raven socialnih pravic.

Ne glede, kje smo bili gostje, vsepovsod je prevladovala skupna pripravljenost sodelovati za razvoj Švedske, za razvoj njenega gospodarstva, zaposlenih, prebivalstva. Obstaja velika povezanost, medsebojno sodelovanje, zaupanje med gospodarstvom (javni, zasebni sektor), vlado, univerzami, sindikati, ministrstvi, agencijami za razvoj. Tako je npr. VINNOVA vladna agencija, katere glavna skrb je pospeševanje gospodarskega razvoja in učinkovitih inovacijskih sistemov – financiranje le-teh. Tako trenutno financirajo programe s področja razvoja izboljšav zdravja pri delu, e – izobraževanja, učinkovitega razvoja izdelkov in trga, informacijske podpore skrbi za ljudi na domu... Imajo preko 230 VINN centrov, ki predstavljajo sodelovanje med vlado, vladnimi institucijami, podjetji, univerzami. Ti centri so v zadnjih 10-ih letih dosegli sledeče:

19 centrov je predlagalo 160 patentov, 15 centrov je omogočilo nastanek 30 novih podjetij, čez 300 raziskovalcev se je zaposlilo v podjetjih in 25 centrov je sodelovalo v preko 140-ih projektih na ravni EU.

Glavna naloga Ministrstva za industrijo, zaposlovanje in komunikacijo je, da ustvarja pogoje za izboljševanje delovnega okolja in povečevanje zaposlenosti. Osnovni moto ministrstva je, da Švedska potrebuje rast na vseh nivojih.

Za trg dela je značilna visoka stopnja zaposlenosti, velik delež zaposlenih žensk in neenakomerna porazdelitev po posameznih sektorjih. Polna zaposlenost

Lilijana Ditrih v Stockholmu

je bila vedno tako prioriteta države kot sindikatov. Ko je treba odpustiti delavce, jim najprej poskušajo najti drugo delo in šele nato slede odpravnine. Tako kot se spreminjajo razmere v gospodarstvu, na trgu dela, tako se spreminjajo, prilagajajo tudi programi izobraževanja, usposabljanja posameznikov, celih sektorjev gospodarstva. Pri delu jim veliko pomeni skrb za zdravje, varnost pri delu, primerno delovno okolje, samostojnost, možnost soodločanja pri delu, velike možnosti izobraževanja za obstoječe in za drugo, boljše

delo. Izjemno cenijo sodelavce, sodelovanje med zaposlenimi in nadrejenimi temelji na medsebojnem zaupanju in ne na strahospoštovanju. Delajo 40 ur na teden (največ je možno 48), čas za malico ni vštet v delovni čas.

LO je švedska konfederacija sindikatov, ki je bila ustanovljena že davnega 1889. in danes združuje skoraj 2 milijona članov – delavcev javnega in zasebnega sektorja. V LO je vključenih 16 članic – sindikatov dejavnosti. Na Švedskem ne sklepajo splošne kolektivne pogodbe pa

tudi instituta minimalne plače ne poznajo. Delavska zakonodaja je zelo kratka, kolektivne pogodbe (Kp v nadaljevanju) sklepajo po panogah, na ravni filial. Kp določajo minimum plačila za posamezno delo, ki ga delavec mora prejeti, seveda pa se delavec in delodajalec lahko dogovorita tudi za več. Vključenost v sindikate je izjemno visoka – preko 80 %, tako »belih« kot »modrih« ovratnikov. Tako visok nivo članstva je verjetno posledica dolgoletne tradicije industrijske demokracije in tega, da se delavci v primeru kršenja pravic iz Kp lahko pritožijo samo preko sindikata. Kp veljajo za vse zaposlene, tako za člane kot nečlane sindikata. LO v svojem delu poudarja svojo koordinacijsko vlogo, pomen razvoja podjetij, delovnih mest z visoko dodano vrednostjo in pomen vlaganja v izobraževanje. In kar je najbolj pomembno, ko so Kp sklenjene, se jih vsi

je njihov koncept kompetenc voditeljev, kjer poudarjajo predvsem vodenje z zgledi, uspešnost pri delu, sposobnost vodje ustvarjati prihodnost, graditi teamsko delo.

V Sony-Ericssonu stavijo na izgrajevanje primernih odnosov, izgradnjo medsebojnega spoštovanja in zaupanja med zaposlenimi ter delodajalci. V SE izhajajo iz predpostavke, da vsi zaposleni žele uspeti, so »lastniki«, odgovorni za svoj razvoj. Tako podjetje zaposlenim zagotavlja naložbe v njihov profesionalni, osebni razvoj, razvoj karier, dostop do potrebnih informacij, široko paleto metod izobraževanja, mreže znanj... Od zaposlenih pa pričakuje, da bodo razvijali svoja znanja v skladu s cilji in strategijami podjetja, da se bodo učili, izobraževali, kadar bo to potrebno, da bodo razvijali zavest o lastnem načinu učenja, da bodo pri tem čimbolj uspešni. Predstavili so nam tudi

Stockholm

dosledno držijo, ne pa tako kot pri nas, ko se pogajajo s »figo v žepu«. LO je izjemno močno povezana s Socialdemokratsko stranko, tako da, ko vlada predlaga spremembe, se posvetuje s sindikati in poskuša najti konsenz na vseh ravneh družbe.

ITT Flygt Ab je eno vodilnih podjetij med svetovnimi proizvajalci potopnih črpalk. Pokazali so nam svoj razvojni center, laboratorij, pogovarjali pa smo se o ravnanju z zaposlenimi, o plačnem modelu, vodenju s pomočjo ciljev... Zanimiv

SE način dela, Kompetenčni model, model motiviranja, ki vsebuje naslednje elemente: plača, osebni razvoj, bonitete, delovno okolje, kultura organizacije.

S Švedsko nas marsikaj povezuje, predvsem visoka raven socialnih pravic, starajoče se prebivalstvo, podobni koncepti, prakse in problemi pri ravnanju z zaposlenimi. Kar se lahko poskušamo od njih naučiti pa je tolerantnost, medsebojno zaupanje in sodelovanje.

Lilijana Ditrih

Namesto reportaže

Za to številko Aluminija sem za reportažo načrtoval povabiti gospoda Antona Marolta, ki je zadnjih deset let delal pri nas in pravkar odhaja v pokoj. Prišel je iz TAM-a kot izkušen kader, specialist za hidravliko in se je s svojim znanjem ter izrednim občutkom za sodelovanje kar hitro uveljavil med sodelavci. Tudi v privatnem življenju počne različne stvari, kar je osnova za zanimivo reportažo, obenem pa tudi za dostojno počastitev njegovega odhoda iz Talum-a.

Toda, nič ni pomagalo, ker gospod Marolt do konca ostaja zvest sebi, ostaja to, kar je in v tem smislu želi nadaljevati naprej. Ko sem ga zaprosil, da bi želeli z njim narediti reportažo, je odgovoril približno takole: »Hvala. Res, lepa hvala, toda moje obdobje v Talum-u je potekalo neopazno, tiho in v tej tišini želim tudi oditi...« Njegovo odločitev sem sprejel, vendar, ko smo nekaj tednov po tem dobili vabila za poslovilno srečanje, je to marsikoga zelo presenetilo. Zato sem se v dogovoru z ostalimi odločil, da tudi mi presenetimo njega z nekaj vrsticami v Aluminiju.

Njegovi sodelavci so skoraj identično naštevati pozitivne lastnosti. Na prvo mesto postavljajo njegovo strokovnost in predanost delu. Poleg tega se je g. Marolt izredno korektno obnašal do sodelavcev, vedno je bil pripravljen pomagati in reševati najtežje naloge. Znano je, da je obvladoval celotno strojništvo, sodeloval je pri pripravi standardov pri posebni skupini na Fakulteti za strojništvo. V TAM-u je sodeloval pri konkretnih razvojnih projektih in je to razvojno žilico prenesel v naše vzdrževanje. Bil je zelo koristen, ne samo pri tekočih nalogah, ampak tudi pri novih projektih, ki so se kar vrstili. Pri delu je bil izjemno natančen in zato obenem tudi zelo kritičen do vsega, kar ni bilo narejeno brezhibno. Osebnost sem to spoznal pri tečaju angleščine, ko je najbolj zoprne slovnične stavke razvozlal do najmanjše potankosti. Domače naloge je redno reševal in bile so daljše, kot je predavateljica zahtevala.

Zgradil je hišo v Mariboru, potem pa še vikend na Pohorju. To omenjam zaradi tega, ker je vikend z okolico v celoti narejen po njegovi zamisli in predstavlja vzor gradnje v teh krajih. Vse lesene dele, vrata, okna, ograje, stopnice in notranjost, je naredil sam. V ta namen ima lastne stroje za obdelavo, kar pomeni, da mu je poleg inženirskega dela blizu tudi ključavničarstvo, mizarstvo in podobno. Posebno ljubezen je izkazoval do starega avtomobila, hrošča, ki ga je vzdrževal in poliral desetletja ter se z njim ponosno kazal po Mariboru.

Omenim lahko še eno njegovo značilnost. Ko ga je prizadela težka bolezen

srca, je moral na operacijo. Ta pravi zdravstveni šok je preživel umirjeno, ne da bi okolica zaznala kakršnekoli spremembe na njegovem obnašanju. Z zdravljenja je prišel nazaj enak človek, kot je odšel.

L. Petrovič, A. Marolt in J. Kiseljak

Ko sem omenil, da nas je s svojim povabilom za slovo presenetil, pripisujem to izvirnosti njegovega pristopa. V ta namen je sam spesnil pesem, ki jo tudi v celoti navajam:

*Ko pride čas, treba je oditi
in gre navadno z nekaj se radosti,
odvisno pač od naših je kreposti,
zato pa ob odhodu nelagodje skriti.*

*Narava dela našžga nas je združevala
in v desetih letih smo se kar spoznali,
ko tehniko te hiše smo družno vzdrževali,
da brez ukrepov korektivnih bi ne kdaj zastala.*

*Da vzdrževalcev delo v hiši naši ni kaj prida
vredno,
to se ve in ne kaže zgubljati besed,
saj z mes'ca v mesec vidi to se spet in spet,
čeprav dobi kdo v hiši vsoto čedno.*

*Pa ni to vse, kar v delu našem vleče,
lepo je, če se složno sodeluje,
če se še mnenje drugega spoštuje
in spet da stroj ali vozilo steče.*

*Delo naše pač bolj teamske je narave,
zato hvala bodi vsem v mojem času,
da skupaj smo – čeprav ne v hrupnem glasu,
vsaj tu pa tam uspeli do rešitve prave.*

*Mi delat' z vami b'lo je prav lepo,
ko tehniko zastalo skup smo reševali,
zato pa zdaj, da b' se enkrat sestali,
tam v Selah pri KOSTANJU to naj bo.*

*Tako, ko petek tretji bo prišel,
ko šestnajst bo odbila ura,
vas vabim k udeležbi žura
in v čast prisotnost vašo si bom štel.*

Tako je v stilu Prešerna pokazal svoj drugi jaz, odkril je sebe takšnega, kot ga doslej nihče izmed nas ni poznal. Upamo, da s tem člankom nismo zmotili njegove pravice do mirnejšega odhoda iz Talum-a in bo teh nekaj vrstic znal sprejeti kot zahvalo za opravljeno delo v Talum-u in odgovor na besede, ki jih je namenil nam. Hvala in srečno, Anton.

Ivo Ercegović

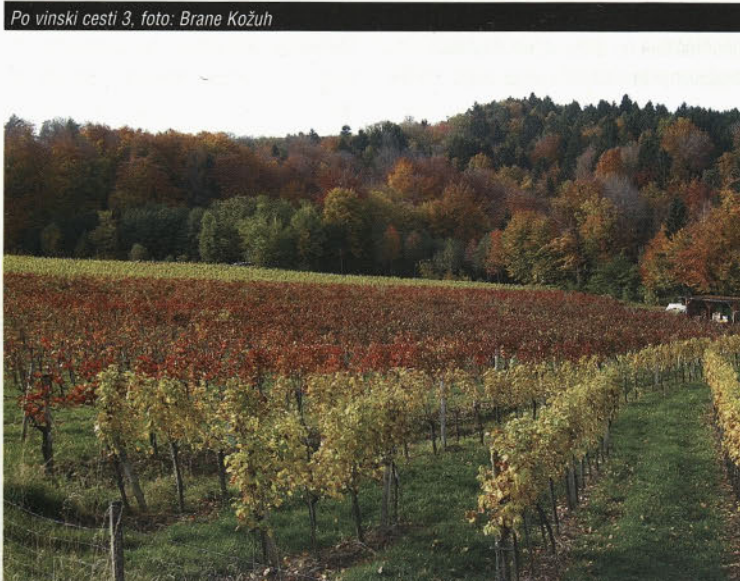

Fotografija meseca: Po vinski cesti 1, avtor fotografije Brane Kožuh, Razvoj

Najboljše fotografije tega meseca

Po vinski cesti 2, foto: Brane Kožuh

Po vinski cesti 3, foto: Brane Kožuh

Pomanjkanje gibanja je pogost vzrok za smrti, bolezni in druge prizadetosti. Približno dva milijona smrti letno v svetu pripisujemo ravno temu. Raziskave Svetovne zdravstvene organizacije o dejavnih tveganja kažejo, da je sedeči način življenja eden od desetih glavnih vzrokov za smrt in prizadetosti na svetu. Raziskave v Sloveniji so pokazale, da se pomemben delež odraslih in mladih premalo giblje in ukvarja s športom.

Zakaj sta gibanje in šport tako pomembna za vaše zdravje?

Redno gibanje in ukvarjanje s športom prinaša mnoge koristi, saj:

- zmanjšuje tveganje za prezgodnjo smrt,
- zmanjšuje tveganje za smrt zaradi srčne bolezni ali kapi, ki so vzrok za tretjino vseh smrti,
- zmanjšuje tveganje za razvoj srčne bolezni ali raka debelega črevesa za 50 %,
- zmanjšuje tveganje za razvoj sladkorne bolezni tipa II za 50 %,
- pomaga preprečevati/zniževati povišan krvni tlak, ki muči tretjino odraslega svetovnega prebivalstva,
- pri ženskah pomaga preprečevati osteoporozo in zmanjševati tveganje za zlom kolka do 50 %,
- zmanjšuje tveganje za razvoj bolečin v spodnjem predelu hrbta,
- spodbuja duševno blaginjo, zmanjšuje stres, občutja strahu, depresije in osamljenosti,
- pomaga preprečevati ali nadzirati tvegano vedenje, kot so na primer uporaba tobaka, alkohola in preostalih snovi, nezdrava prehrana ali nasilje pri otrocih in mladostnikih,
- pomaga nadzirati telesno težo in zmanjševati tveganje za debelost za 50 % v primerjavi s ljudmi s sedečim načinom življenja,
- pomaga zgraditi in ohraniti zdrave kosti, mišice, sklepe in poveča energijo ljudem s kroničnimi boleznimi,
- ljudem lahko pomaga shajati z bolečinami, kot na primer z bolečinami v hrbtu ali v koljenih.

Kaj vse je gibanje?

To je kakršnokoli gibanje telesa, katerega rezultat je poraba energije (izgorevanje kalorij). Gibanje ni le šport. Ko hitro hodite, se igrate, pospravljate, plešete ali hodite po stopnicah, se gibljete za zdravje.

Koliko se je potrebno gibati in

ukvarjati s športom, da boste s tem izboljšali in vzdrževali svoje zdravje?

Za odrasle osebe velja, naj se gibljejo in/ali ukvarjajo s športom vsaj 30 minut na dan (vsak dan), otroci in mladostniki pa vsaj vsak dan po 1 uro. S povečevanjem ravni gibanja in športnega udejstvovanja bodo narasle tudi koristi. Gibanje naj bo vsaj zmerne intenzivnosti, kar pomeni, da se boste rahlo zadihali, srce vam bo hitreje utripalo in po telesu boste občutili toploto, lahko pa se boste tudi oznojili, predvsem v vročem in vlažnem vremenu.

Kako lahko dosežete priporočen obseg gibanja in športnega udejstvovanja?

Hitra hoja, kolesarjenje in ples so le nekatere izmed oblik gibanja. Lahko se gibate v šoli, doma ali v službi. Uporabite stopnišče namesto dvigala (vsaj na poti navzdol!). Delajte preproste vaje za raztezanje, ko sedite za mizo, ali stojite na svojem mestu ali pa govorite po telefonu. Hodite, tecite ali kolesarite tja, kamor bi se sicer odpeljali z avtom ali z avtobusom. Mnoge dejavnosti, ki jih lahko izvajate doma, so prav tako zelo koristne: pometanje oken, barvanje zidov, sesanje ali pometanje, košnja trave, sprehod s psom. Celo med gledanjem televizije se lahko gibljete: preskakujte vrvi, korakajte na mestu, vozite sobno kolo ali delajte trebušnjake. Ali pa preprosto plešite!

Za odraslo osebo je cilj, da se giblje vsaj 30 minut na dan (za otroka ali mladostnika pa vsaj eno uro). To lahko pomeni, da stopite z avtobusa na poti v službo dve postaji prej in ko se vračate domov, eno postajo pred domom. S tem ste jutraj hodili 20 minut, zvečer pa 10. Kadar dvakrat na dan pospravljate dom po deset minut in kolesarite 10 minut, ste se gibal skupno 30 minut. Lahko tudi 30 minut igrate košarko, plešete z brati, s sestrami, prijatelji ali z otroki. Tisti, ki sta vam gibanje in športno udejstvovanje novi znanki, začnite z nekaj minutami na dan in nato počasi dodajajte minute, dokler ne dosežete 30 minut. Vedite pa, da je pol ure le priporočen minimum. Čim več časa se gibljete za zdravje, tem več boste s tem pridobili. Najpomembneje pa je, da se gibljete.

Gibanje je lahko poceni, blizu in je dostopno vsakemu posamezniku.

Z gibanjem se lahko ukvarjate kjerkoli in zanj ne potrebujete nobenih posebnih pripomočkov. Nošenje vrečk iz trgovine, prenašanje lesa, knjig, otrok in tudi hoja po stopnicah so dober primer

gibanja. Hoja, morda najpogostejša in zelo priporočljiva vrsta gibanja, je popolnoma brezplačna. V večini urbanih okoljih najdete parke, obrežja ali ostala območja za pešce, ki so namenjena hoji, teku ali igranju. Za gibanje vam torej ni treba iti v telovadnico, bazen ali druge športne objekte.

Gibanje in šport lahko vključimo v naš vsakdanjik, četudi nam primanjkuje časa.

Za izboljšanje in ohranitev zdravja priporočamo vsaj 30 minut gibanja zmerne intenzivnosti na dan. To pa nikakor ne pomeni, da morate prekiniti karkoli že počnete in se pol ure ukvarjati z gibanjem in/ali športom. Gibanje lahko vključite v vaš vsakdanjik – v službi, šoli, doma ali med igro. Razporedite si gibanje preko cellega dneva: deset minut hitre hoje trikrat na dan; morda dvajset minut zjutraj in še deset kasneje. Čeprav ste zelo zaposleni, lahko v svoj vsakdanjik vključite 30 minut gibanja.

Gibanje in šport sta koristna tudi v poznem življenjskem obdobju.

Koristi gibanja in športa lahko uživate tudi, če z redno vadbo začnete v poznem življenjskem obdobju.

Pridobili boste boljše ravnotežje, moč, koordinacijo, večjo gibčnost in vztrajnost. Večja gibčnost, boljše ravnotežje in mišični tonus lahko pomagajo preprečiti padce, ki so glavni vzrok prizadetosti med starejšimi.

Gibanje in šport pomagata izboljšati tudi duševno zdravje, nadzor nad gibanjem in kognitivne funkcije. Ugotovili so, da je razširjenost duševnih bolezni med ljudmi, ki se redno gibljejo, manjša.

Aktivni način življenja nam omogoča tudi redno priložnost za sklepanje novih prijateljev, vzdrževanje socialne mreže in interakcijo z ljudmi vseh starosti. Zmanjšata občutke osamljenosti in družbene izključenosti. Gibanje in športno udejstvovanje pomagata izboljšati samozavest in samozadostnost, ki sta temelja psihične blaginje.

Izberite tisto vrsto gibanja in/ali športa, ki vam prinaša največji užitek. Hoja, plavanje, raztezanje (strečing), ples, vrtnarjenje, pohodništvo in kolesarjenje so odlične vrste gibanja in športa za starejše.

V primeru, da imate zdravstvene težave, ki bi lahko vplivale na vašo zmožnost gibanja in športnega udejstvovanja, se prej posvetujte z zdravnikom.

Gibanje in šport sta pomembna za zdravo rast in razvoj otroka in mladostnika

Obseg gibanja in športnega udejstvovanja med mladimi upadeta v državah po vsem svetu. Glavni krivec za to je vedno bolj razširjen sedeči način življenja. Vedno manj otrok hodi v šolo peš ali s kolesom. Preveč časa se porabi za gledanje televizije, igranje računalniških igrice, za delo z računalnikom – prepogosto na račun časa in priložnosti za telesno dejavnost in šport. Redno gibanje in športno udejstvovanje mladim preprečujejo mnogi dejavniki: pomanjkanje časa in motivacije, premajhna podpora in vodenje odraslih, občutek zadrege ali nesposobnosti, pomanjkanje varnih prostorov za gibanje in šport ter prepogosto nepoznavanje koristi gibanja in športa.

Redno gibanje in športno udejstvovanje pomagata otrokom in mladim zgraditi in ohraniti zdrave kosti, mišice in sklepe, pomagata nadzirati telesno težo,

S Poli maratona

razgrajevati maščobo ter pomagata k učinkovitemu delovanju srca in pljuč. Gibanje in šport prispevata k razvoju gibanja in koordinacije ter pomagata preprečevati in nadzirati občutje strahu in depresije. Mladim dajeta možnost za samoizražanje, pomagata jim graditi samozavest, doživeti občutke uspešnosti, ustvarjati medsebojne odnose in se vključiti v družbo. Ti pozitivni učinki jim pomagajo, da se uprejo tveganjem in škodi, ki nastanejo zaradi zahtevnosti, tekmovalnosti, stresa in sedečega načina življenja, ki je zelo pogosto prisoten v življenju mladih. Ugotovili so tudi, da so otroci, ki so se več gibalni in športno udeleževali, bolj telesno dejavni in v šoli uspešnejši.

Gibanje in šport koristita pri osvajanju preostalih, zdravih načinov obnašanja, kot na primer izogibanje tobaku, alkoholu, uporabi drog in nasilnemu vedenju. Lahko tudi pripomoreta k zdravi prehrani, zadostnemu počitku in varnejšemu obnašanju.

Vzorci gibanja in športnega udeleževanja, pridobljeni v otroštvu in adolescenci, se pogosteje ohranjajo vse življenje in zgradijo temelje za dejavno in zdravo življenje. Premalo gibanja in športa v otroštvu lahko botruje težavam z zdravjem v vsem življenju.

<http://www.ivz.si/ivz/index.php>
Ministrstvo za okolje in prostor

Franc Visenjak na Poli maratonu

Volitve v Svet delavcev

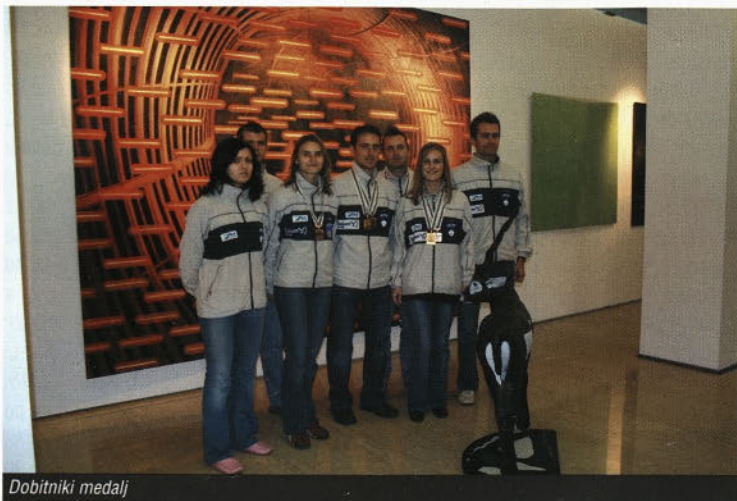

Dne 26.10.2005 so potekale volitve v SVET DELAVCEV TALUM-a. Volilna komisija je ugotovila, da so volitve veljave, ker se jih je udeležila več kot polovica delavcev z aktivno volilno pravico. Največ glasov so dobili in bili s tem izvoljeni v SVET DELAVCEV naslednji kandidati:

1. Anton BRGLEZ	DE Vzdrževanje
2. Ivan OGRINC	DE Vzdrževanje
3. Milan FAJT	Vodstvo
4. Franc LENDERO	DE Livarske zlitine
5. Davorin LUBEJ	DE Elektrolize
6. Željko KESAR	DE Vzdrževanje
7. Martin KOVAČEC	DE Vzdrževanje
8. Ivan MAZERA	DE Vzdrževanje
9. Marjana DOLENC	Finance in računovodstvo
10. Jožef LOVENJAK	DE Vzdrževanje
11. Franc ZAJC	DE Promet
12. Miran KELENC	DE Elektrolize
13. Dragica LESKOVAR	Plan in analize

Obisk članov Slovenske strelske reprezentacije

Obiskali so nas člani Slovenske strelske reprezentacije, katerim je Talum pomagal pri odhodu na Evropsko prvenstvo v samostrelu. Tekmovalke so se prvenstvu zelo dobro odrezale, saj so dobile dve zlati medalji. Več o članicah in članih reprezentacije bomo poročali v eni od naslednjih števil Aluminija.

Dobitniki medalj

Najbolj znani slovenski strelec, olimpijec Rajmond Debevec

Iz poletja v jesen

Na severni strani upravne zgradbe, nasproti varnostnikov, stoji drevo, ki je v celoti narejeno iz aluminija. Poimenovali smo ga DREVO ŽIVLJENJA. S svojimi simboli, ki so: cvet, rdeče jabolko in dva "suha" lista predstavlja štiri letne čase. Poleti smo na njem opazovali rdeče jabolko, ko pa se je poletje prevesilo v jesen je drevo dobilo suho listje. Za zamenjavo simbolov skrbita naši receptorki Frančka in Anita. Ko bo prišla zima bo ena izmed njiju snela listje in ga spravila v zato pripravljeno vitrino, ki stoji v avli upravne zgradbe. Čez zimo bo drevo samevalo golo. 21. marca prihodnje leto pa bo dobilo cvet, ki simbolizira pomlad. In tako življenje teče naprej.

K r i ž a n k a

SESTAVIL: JANKO ŠEĞULA	ZLUTINA ŽIVEGA SREBRA S KOVINO	OBRAT OZ. DELOVNA ENOTA V TALUMU	REKA V BOSNI, DEŠNI PRITOK SAVE	KOVINOTISK	PREBIVALCI IRANA	ZGORNJI DEL STOPALA	JEZIK ČRNCEV BANTU	JANEZ NOVAK	MESTO V VZHODNI SLOVENIJI	KDOR IGRA NA OBOO	PREČNI DROG V KOZOLCU	PROSOJNA MEGLA IZ PRAHU, DIMA	VNETJE JAJČNIKOV	NEKDANJI JUG. KOŠARKARSKI TRENER (RANKO)
NAŠ TOVARNIŠKI ČASOPIS									OBRAT OZ. DELOVNA ENOTA V TALUMU					
PRSTENE BARVE														
UTELEŠENJE BOGA VIŠNUJA V HINDUIZMU								IZDELOVALEC GLINASTE POSODE						
								PRITRDLNICA						
LANTAN			STAR SLOVAN				BREZ- ALKOHOLNA PIJAČA					RADUJ		
			MESTO V BRAZILSKI DRŽAVI MATO GROSSO				NOGOMETNI KLUB IZ VARŠAVE					SORTA HRUŠKE		
SLOVENSKI SLIKAR (LUDVIK, 1851-1910)						ODVAJALO, ČISTILO								
						DEL PRSTA								
FRANCOSKI IGRALEC, REŽISER IN KRITIK (ANDRÉ, 1858-1943)								NEKDANJI SLOVENSKI TEDNIK			MARJETICA (KRAJŠE)			
								JUNAŠKA PRIPOVEDNA PESNITEV			MOČNO ŽGANA GLINA			
ŠVICARSKI DIRIGENT (PETER)					MADŽAR					PASMA PSOV, ŠPICELJ				
										AHILOVA MATI				
TALUM	RAZVRATEN ČLOVEK	NEKDANJA PRESTOLNICA BABILONIJE			PODREDJE									
		PREBIVALKE ITALIJE			AMERIŠKA IGRALKA (JAMIE)									
ŠPANSKI SLIKAR (FRANCISCO DE, 1555-1628)								ŽIVLJENSKO GESLO ALI PRAVILO					NARKOTIČNO SREDSTVO ZA OMAMLJANJE	AMERIŠKI IGRALEC (TIMOTHY)
								EKSPLOZIVNA SNOV, TROTIL						
KORALNI OTOK V OTOČJU TOKELAU (ZVEZNI OTOKI)						RASTLINSKA BODICA	JOSIP BROZ					EDWARD		
							JAPONSKI FIZIK (LEO, 1925)					POSVEČENEC, IZBRANEC		
ZVONE AGREŽ			SILOVITOST, JAKOST, MOČ											
RAZLIČNA SOGLASNIKA			MESTO NA NORVEŠKEM, NA OTOKU LANGØYA								ZELIŠČE			
			PEŠČENA MORSKA OBALA								NOŽI, SEKALA ZA KRČENJE GRMOVJA			
NACISTIČNI ZAPOR V TRSTU								RT NA ANTARKTICI (ROBERT- SONOV ZALIV)	IRSKI PESNIK IN PISATELJ (THOMAS, 1691-1788)					
								MESTO V DALMACIJI						
VZDEVEK GOETHEJEVE MATERE				UMAKNITEV	KRIŽANEC MED OSLOM IN KOBILO	BANJA				ARABSKI ZREBEC			NEKDANJA LJUBLJANSKA ŽUPANIJA (POTOČNIK)	GRUZIJSKI SKLADATELJ (TAKTAKIŠVILI)
						ŽIVLJENSKO POMEMBNA TEKOČINA				NEZNANKA V MATEMATIKI				
NAŠA TOVARNA														
OZNAKA ZA NEZNANCA			ČRNA ŽIVAL				DOLOMITU PODOBNA RUDNINA							
			VLADIMIR NAZOR				BENO LAPALINE							
ARTISTIČNA SPRETNOST V DRŽANJU RAVNOTEŽJA														
SOPROGA (LJUBK.)						UGASEK				SLOVENSKI ALPINIST IN GOSPODAR- STVENIK (FRANC)				

AMBULANTA

DELOVNI ČAS:

od 7.30 do 15.30 ure

ORDINACIJSKI ČAS:

od 8.00 do 15.00 ure

ČAS MALICE:

od 11.00 do 11.30 ure

Domoznanski oddelek

SP 65
ALUMINIJ
2005

658(497.4)(085.3)

6001038,11

KNJIZNICA IVANA POTRČA PTUJ

COBISS

Zaščitimo se pred hrupom - povsod!

EVROPSKI TEDEN VARNOSTI
IN ZDRAVJA PRI DELU
24. - 28. OKTOBER 2005

<http://ew2005.osha.eu.int>

ZDRAVOTALUM

UPORABLJAJ OSEBNO VAROVALNO OPREMO

